

BIDRAG TILL FINLANDS OFFICIELA STATISTIK.

IX.

UNDERDÅNIG BERÄTTELSE

ÖFVER

ELEMENTARLÄROVERKENS I FINLAND

TILLSTÅND OGH VERKSAMHET

/.
UNDER LÄSEÅREN 1884—1887.

Afgifven af Öfverstyrelsen för skolväsendet.

L. R.

HELSINGFORS,

KEJSERLIGA SENATENS TRYCKERI,

1888.

Underdånig berättelse öfver elementarläro- verkens i landet tillstånd och verksamhet för tiden från den 1 September 1884 till den 1 September 1887, afgifven af Öfverstyrelsen för skolväsendet.

Utom af de vanliga löpande förvaltningsärendena har ifrågavarande tidrymd upptagits af den reorganisation af elementarläroverken, som påbjöds genom nådiga förordningen den 23 Augusti 1883 och trädde i verksamhet från den 1 September 1884. Dertill kom genom nådiga förordningen den 27 November 1885 fruntimmersskolornas reorganisation och ombildning till femklassiga samt öfvertagandet för statens räkning af de privata finska fruntimmersskolorna i Helsingfors, Wiborg, Kuopio, Jyväskylä och Uleåborg, äfvensom inrättandet af fortbildningsläroverk vid fruntimmersskolorna i Helsingfors.

Elevernas antal utgjorde vid ingången af höstterminen i de 17 publika lyceerna, af hvilka dock 6 ännu icke voro i verksamhet med alla klasser, resp. 3,013, 3,087 och 3,170, i de publika fruntimmersskolorna, af hvilka 1884—86 funnos 7 och följande läseår 12, resp. 925, 893 och 1,459; i de 23 elementarskolorna och ännu kvarstående realskolorna steg elevantalet nämnde tid till resp. 880, 923 och 926; läseåret 1884—85 qvarstodo fem lägre elementarskolor med sammanlagdt 97 elever, under de två följande läseåren endast en, den i Borgå, med resp. 53 och 42 elever.

Efter modersmålen voro eleverna fördelade på följande sätt:

<i>Lyceerna:</i>	1884—85.	1885—86.	1886—87.
Svenska	1,945.	1,904.	1,875.
Finska	1,039.	1,138.	1,257.
<i>Fruntimmersskolorna:</i>			
Svenska	871.	847.	949.
Finska	22.	20.	484.
<i>Elementarskolorna:</i>			
Svenska	494.	482.	448.
Finska	378.	429.	474.

Fullständiga statistiska öfversigter hafva under ifrågavarande tid af Öfverstyrelsen utgifvits för läseåren 1883—84, 1884—85 och 1885—86.

I likhet med hvad härförinnan skett, meddelas under en allmän öfversigt redogörelse för åtgärder af mera omfattande art. Uppgifterna rörande de enskilda läroverken och lärarepersonalen ansluta sig till enahanda, i Öfverstyrelsens föregående treårsberättelse sammanställda uppgifter, af hvilka de sålunda utgöra en omedelbar fortsättning.

I. Allmän öfversigt.

Till de författningar af mera omfattande betydelse, som under ifrågavarande period emanerat, hör till tidsföljden främst Eders Kejslerliga Majestäts nådiga kungörelse den 11 December 1884 angående de vilkor, hvarunder vissa privata skolanstalter kunna erhålla understöd af allmänna medel. I densamma fastställdes det högsta årliga belopp, som för en tid af högst tio år och beräknadt för hvarje i verksamhet varande klass kan tilldelas såväl läroverk för gossar som läroverk för flickor. För de förra bestämdes beloppen för högre klasser till högst 4,000 och för lägre klasser till högst 2,500 mark; för de senare åter för högre klasser till högst 2,000 och för lägre klasser till högst 1,000 mark. Derjemte stadgades om sättet för ansökning om understöd för privat skola, m. m.

Genom Eders Kejslerliga Majestäts nådiga förordning den 27 November 1885 angående särskilda förändringar i organisationen af läroverken för qvinnobildning samt inrättandet af nya sådana läroverk fastställdes för nämnda läroverk en i flere afseenden ny organisation, nya stater äfvensom särskilda andra bestämmingar. Fruntimmersskolorna utvidgades med en klass, så att dessa skolors kurs sålunda blef femårig, hvarjemte till skolorna i Helsingfors fogades tvänne förberedande klasser. I förening med dessa sistnämnda skolor inrättades äfven fortbildningsläroverk, omfattande en tvåårig kurs, fördelad i tre skilda linier, och med tillfälle för blifvande lärarinnor att under ett tredje år afsluta kursen i pedagogik och öfva sig i meddelande af undervisning. För intagning i första klass af fruntimmersskola stadgades att den inträdessökande borde hafva uppnått en ålder af minst elfva år samt inhemtat det kunskapsmått, som i de två förberedande klasserna vid fruntimmersskolorna i Helsingfors meddelades. För inträde i fortbildningsläroverk skulle erfordras kändedom af de till fruntimmersskolans kurs hörande läroämnen i den för dessa läroverk bestämda omfattning. För inskrifning såväl vid fruntimmersskola som fortbildningsläroverk fastställdes afgiften till tio mark och för undervisningen vid den förra till fyratio och vid det senare till åttatio mark i terminen.

Förutom de redan bestående fruntimmersskolorna med svenskt undervisningspråk i städerna Helsingfors, Åbo, Wiborg, Kuopio, Nikolaistad och Uleåborg

samt Fredrikshamn inrättades fem nya med finskt undervisningsspråk, nemligen i Helsingfors, Wiborg, Kuopio, Jyväskylä och Uleåborg.

Rörande kompetens till lärarinnetjenster stadgades, att fullständigt genomgången kurs vid fortbildningsläroverk skulle medföra kompetens för vinnande af anställning såsom föreståndarinna eller lärarinna vid fruntimmersskola. För den, som ej genomgått sådan kurs, skulle erfordras fullt tillförlitliga intyg om grundliga insigter i de till den ansökta tjänsten hörande ämnen, äfvensom att hafva undergått godkändt förhör i pedagogik, vare sig vid Alexanders Universitetet eller fortbildningsläroverk, samt att vid det sistnämnda under minst en läsetermin hafva deltagit i de praktiska öfningarna och dervid ådagalagt erforderlig skicklighet för lärarinnekallets utöfning. Äfven fastställdes de kompetensvilkor, hvarunder lärarinna kunde vinna anställning såsom kollega vid fruntimmersskola.

Aföningen för lärarepersonalen vid fruntimmersskolorna bestämdes att utgå hufvudsakligen enligt följande grunder: föreståndarinna skulle åtnjuta, utom fria rum och ved, i lön å stat vid fruntimmersskolorna i Helsingfors 2,800 och vid de öfriga skolorna 2,000 mark, en äldre kollega 3,000 och två yngre kolleger 2,400 mark samt lärarinna 1,800 mark, till hvilka grundlöner komme tilläggsarvoden för föreståndarinna och ordinarie lärarinnor å 300 samt för kolleger å 600 mark efter 5, 10, 15 och 20 års oförvitlig tjänst i samma befattning, hvarjemte kollega skulle erhålla hyresmedel 600 mark samt kollega och lärarinna vid fruntimmersskola i Helsingfors ett arvode för högre lefnadskostnader i hufvudstaden 400 mark. För lärarinna, som innehade kollegatjänst, skulle lönen utgöra 1,800 mark. Tillika berättigades kollega och ordinarie lärarinna, som meddelade undervisning under mera än 22 timmar i veckan, till skild ersättning ur det för sådant ändamål å staterna för fruntimmersskolorna i Helsingfors till belopp af 7,000 och för öfriga skolor till belopp af 4,000 mark uppförda tjänstgöringsarvodet, efter beräkning af 140 mark för kollega och 120 mark för lärarinna årligen för hvarje nämnda antal öfverskjutande veckotimme. För fortbildningsläroverken skulle å allmän stat upptagas ett förslagsanslag af 15,000 mark för hvardera.

Enligt fastställda grunder komme pensionsbeloppet vid afskedstagande att beräknas sålunda, att hel pension för föreståndarinna vid fruntimmersskola i Helsingfors utgör 3,500 och å andra orter 3,000, för manlig kollega 3,500, för qvinnlig kollega 2,600 och för ordinarie lärarinna 2,400 mark.

Slutligen må äfven nämnas det stadgande, att enskilda fruntimmersskolor, så inrättade, att de förbereda elever till intagning å första klassen af fruntimmersskola och sålunda motsvara de förberedande klasserna vid skolorna i Helsingfors, kunde understödvas med statsmedel å orter, der behof af sådan förberedande skola pröfvades vara för handen.

Sedan Öfverstyrelsen, enligt den genom Kejsrerliga Senatens bref af den 27 November 1885 i sådant afseende meddelade befallning, i skrivelser af den

29 Januari och 16 Mars 1886 inkommit med underdåniga förslag och yttranden rörande verkställandet af förenämnda nådiga förordning, blefvo för detta ändamål efterhand följande stadganden utfärdade.

Genom Kejsrerliga Senatens bref af den 4 Mars 1886 stadgades beträffande fortbildningsläroverken för fruntimmer i hufvudsak följande: Vid hvarterdera af dessa skall för anordnande af lärarinnekandidaternas öfningar och bedömande af de praktiska profven, inrättas en Pedagogisk direktion, hvilken utgöres af fortbildningsläroverkets föreståndarinna såsom ordförande, den henne till biträde förordnade läraren samt ett pedagogiskt bildadt fruntimmer, utsedt företrädesvis bland fortbildningsläroverkets eller fruntimmersskolans lärarinnepersonal, hvarförutom såsom tillfällige ledamöter tillkallas den bland öfriga lärare eller lärarinnor vid fortbildningsläroverket samt den kollega eller ordinarie lärarinna vid fruntimmersskolan, inom hvilkas undervisningsområden ämnet för öfningen eller profvet närmast faller. Ledningen och förberedandet af lärarinnekandidats öfnings-timme tillkommer närmast läraren eller lärarinnan i ämnet vid fortbildningsanstalten. I bedömandet af de praktiska profven deltaga direktionens samtliga ledamöter med lika antal röster. Betyg öfver aflagdt prof utfärdas gemensamt af dem, som i bedömandet deltagit. Förslag till lärokurser vid fortbildningsläroverket uppgöres för hvarje år af Pedagogiska direktionen samt underställes Öfverstyrelsens godkännande, intill dess kurserna på grund af vunnen erfarenhet kunna varda närmare bestämda. Likaledes ankommer det å Pedagogiska direktionen att hos Öfverstyrelsen föreslå de personer, åt hvilka undervisningen i särskilda ämnen skall anförtros äfvensom beloppet af dem därför tillkommande arvode. Såväl fortbildningsläroverkets föreståndarinna som öfriga ledamöter i Pedagogiska direktionen tillförordnas på Öfverstyrelsens framställning af Senatens Ekonomidepartement, och eger Öfverstyrelsen inom Oktober månad hvarje år till Senaten inkomma ej mindre med staterna för fortbildningsanstalterna än ock med anmälan om undervisningens anordning under ingångna året. Kostnaden för dessa anstalter bestrides i främsta rummet ur de af eleverna erlagda terminsafgifter, hvarefter det bristande kommer att utgå från det för desamma bestämda anslag.

Angående Pedagogiska direktionen vid det med finska fruntimmersskolan i Helsingfors förenade fortbildningsläroverk äro särskilda bestämningar tillsvidare träffade, för hvilka under nämnda skola här nedanför redogöres.

Genom Kejsrerliga Senatens bref den 19 Mars 1886 fastställdes ny lektionsplan för fruntimmersskolorna och de förberedande klasserna vid fruntimmersskolorna i Helsingfors samt läroplan för fortbildningsläroverken äfvensom lärokurser för samtliga nämnda undervisningsanstalter att gälla från den 1 September 1886, dock med Öfverstyrelsen lemnad rätt att vid tillämpandet af desamma vidtaga sådana mindre jemkningar, som till en början kunde af omständigheterna påkallas. I ett annat Kejsrerliga Senatens bref af samma dag förordnades att de nya

afönings- och utgiftsstaterna för ifrågavarande läroverk äfvenledes skulle från nyssnämnda tidpunkt tillämpas, hvarjemte Öfverstyrelsen anbefaldes att inkomma med förslag till specialstater.

För att åskådliggöra det sätt, hvarpå Öfverstyrelsen tänkt sig undervisningen fördelad mellan den i nådiga förordningen den 27 November 1885 för fruntimmersskolorna bestämda lärarepersonalen, hade Öfverstyrelsen i underdånighet framlagt en i sådant afseende uppgjord timfördelningsplan. Med anledning deraf meddelades Öfverstyrelsen tillika i sistnämnda bref, att Kejslerliga Senaten, som funnit kompetensen för vinnande af anställning såsom föreståndarinna för fruntimmersskola icke böra bindas vid förmåga att undervisa i franska eller tyska språket, utan hufvudsaklig vikt böra fästas å sökandens allmänna pedagogiska skicklighet och erfarenhet samt lämplighet och förmåga att handhafva skolans ledning, för sin del godkänt en närlagd, med hänsyn till berörda omständighet samt läroämnenas lämpliga gruppering uppgjord timfördelningsplan, i hvilken likväl, med afseende derå, att den nu anställda ordinarie lärarepersonalens undervisningsskyldighet till någon del afveke från den i sagda plan föreslagna, nödiga modifikationer och jemkningar kunde till en början vidtagas.

I anledning häraf och då den till Kejslerliga Senatens bref den 19 Mars 1886 bilagda timfördelningsplan syntes innebära en ändring af den genom nådiga förordningen af den 27 November 1885 fastställda stat derutinnan, att timlärare komme att anställas äfven för den kompensativa kursen i det ena af de moderna språken, anhöll Öfverstyrelsen om nådigt bestämmande derom, huruvida förberörda detaljerade timfördelningsplan i framtiden ovilkorligen borde tjena till efterföljd eller om det fortfarande ankomme på Öfverstyrelsen att fastställa plan för undervisningens fördelning emellan lärarepersonalen vid fruntimmersskolorna. Till svar härå meddelades i Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse den 13 Maj 1886 att Kejslerliga Senaten funnit Öfverstyrelsen oförhindrad att, der förhållandena sådant medgåfve, låta den af de kompensativa kurserna i franska eller tyska, som, till följd af Kejslerliga Senatens bestämning angående kompetensvilkoren för föreståndarinnan, icke inrymmes i timfördelningen, handhafvas af ordinarie lärare eller lärarinna, hvilken, i händelse dess normala undervisningsskyldighet derigenom öfverskrides, godtgöres ur anslaget till tjenstgöringsarvoden; och hade Kejslerliga Senaten derjemte funnit det fortfarande åligga Öfverstyrelsen att i öfverensstämmelse med 9 och 11 §§ i skolordningen af den 8 augusti 1872 fastställa detaljerade planer för undervisningens fördelning mellan lärarepersonalen vid de särskilda fruntimmersskolorna, hvarvid de synpunkter rörande läroämnenas gruppering, som genom Kejslerliga Senatens bref af den 19 Mars funnes angifna, i hufvudsakliga delar borde af Öfverstyrelsen tillämpas.

Sedan Kejslerliga Senaten erhållit Eders Kejslerliga Majestäts nådiga bemyndigande att, efter träffad öfverenskommelse med principalerne för privata

finska fruntimmersskolan i Helsingfors, foga anstalt derom, att densamma jemte den dermed förenade fortbildningsanstalt blefve för statens räkning öfvertagen samt ombildad enligt den för sådan anstalt fastställda organisation med förberedande klasser och fortbildningsläroverk, utfärdades, sedan öfverenskommelse med bemälda principaler kommit till stånd, i Kejslerliga Senatens bref den 4 Mars 1886 dithörande närmare föreskrifter, hvilka här nedan under ifrågavarande skola finnas angifna. Beträffande de privata finska fruntimmersskolorna i Wiborg, Kuopio, Jyväskylä och Uleåborg förordnades, jemlikt Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse den 31 i samma månad, i enlighet med egarenes till berörda skolor uttalade önskan, att desamma skulle från nästföljande läseårs början med alla klasser på en gång öfvertagas af staten och den nya lektionsplanen vid dem införas, med rätt för Öfverstyrelsen att såväl i denna som i fordringarna för inträde till en början medgifva de mindre förändringar, som af omständigheterna kunde påkallas, äfvensom att, med ledning af nådiga förordningen den 27 November 1885 uppgjortt förslag till stat för de nya läroverken finge vid dem tillämpas och nödiga medel till inköp af erforderliga möbler, inventarier och undervisningsmateriel från vederbörande ränterier till föreståndarinnorna utbetalas.

Genom Eders Kejslerliga Majestäts nådiga kungörelse den 20 Augusti 1887 förordnades angående befrielse från skolafgifter vid fortbildningsläroverk 1:o) att eleverna å tredje klassen äro befriade från afgifter till läroverket, samt 2:o) att högst en femtedel af elevantalet å hvardera af första och andra klasserna kan, på derom gjord anhållan, befrias från alla afgifter. Vid bestämmandet om rätt till friplats å nästnämnda två klasser skall stadgandet i § 25 af nådiga skolordningen den 8 Augusti 1872 tjena till efterrättelse, dock att vederbörande Pedagogiska direktion dervid träder i skolrådets ställe samt att vid anspråkens pröfning, hvilken företages särskildt för hvarje läseår, utom skolstaden bosatt elev skall till friplats ega företräde framför den, som har sitt hem i staden.

Sedan Kejslerliga Senaten den 16 Maj 1884 förordnat, att vid de klassiska lyceerna, der å klasserna II—IV utbyte af latin mot tyska och ryska språken samt teckning finge ega rum, läraretjensten i teckning skulle bibehållas och vara förenad med samma arvode som derintills, samt att sagda arvode vid de öfriga klassiska lyceerna under nästföljande fyra läseår skulle successivt indragas med en fjerdedel af beloppet för hvarje läseår och den nya staten från början af läseåret 1884—1885 för öfrigt, hvad arvodeslärare beträffade, träda i verksamhet jemväl för dem, hvilkas löneförmåner derigenom komme att minskas, insände Öfverstyrelsen, alldenstund några stater för arvodeslärare vid de skilda läroverken icke blifvit i öfverensstämmelse med dessa grunder fastställda, förslag till stater för arvodeslärare vid de fullständiga klassiska lyceerna och elementarskolorna, och blefvo, jemlikt Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse den 13 November 1884, i enlighet med de af Öfverstyrelsen insända förslagen af Kejslerliga Senaten stater

fastställda för arvodeslärare vid nyssnämnda läroverk att tjena till efterrättelse från den 1 September 1884.

På af Öfverstyrelsen gjord hemställan, att af de möjliga öfverskott i tjänstgöringsarvodet, som vid läroverken kunde uppstå, fonder finge bildas, ur hvilka särskild ersättning för undervisningens upprätthållande skulle vid förefallande behof af Öfverstyrelsen utanordnas, bestämde Kejslerliga Senaten, jemlikt Ecklesiastik Expeditionens skrivelse för den 20 Januari 1885, att, emedan erfarenhet saknades om det belopp, som af ifrågavarande anslag vid de särskilda läroverken kunde blifva odisponeradt, nu redan uppkomna öfverskott skulle till vederbörande ränterier inlevereras och framdeles af samma arvode ej mera utreqvireras än hvad derur enligt fastställd fördelning borde utbetalas.

Af förekommen anledning anmälde Öfverstyrelsen hos Kejslerliga Senaten i underdånig skrivelse af den 26 Maj 1885, att Öfverstyrelsen väl tidigare, med afseende å ordalydelsen i § 58 af nådiga skolordningen den 8 augusti 1872 ansett sig böra, då ordinarie skollärare tillika ombetroddes en läraretjänst mot arvode, å befattningen för honom endast meddela förordnande, men att Öfverstyrelsen sedermera frångått denna uppfattning och på grund af det allmänna stadgandet i § 57 af skolordningen, å arvodestjänster åt dertill kompetente sökande utan undantag utfärdat konstitutiorial; och anhöll Öfverstyrelsen förty om tillstånd att, utan tjänstens ledigansläende, derå utfärda konstitutiorial för arvodeslärare, som tillsatts mot förordnande, såvida de om konstitutiorial å sina tjänster hos Öfverstyrelsen anhölle. Till denna framställning lemnade Kejslerliga Senaten sitt bifall i skrivelse från Ecklesiastik Expeditionen af den 19 Juni 1885.

Med afseende å de olägenheter, som vid språkundervisningen i skolorna yppat sig till följd deraf, att någon allmän norm för grammatikaliska läroböckers uppställning och grammatikaliska termers användning icke följts af författare på språkundervisningens område, och önskvärdheten deraf, att någon gemensam norm i detta afseende kunde uppställas för att sedermera vid utarbetande af nya språkläror eller utgifvande af nya upplagor af äldre sådana följas, fann Kejslerliga Senaten, i anledning af Öfverstyrelsens derom gjorda underdåniga framställning, för godt förordna i skrivelse från Ecklesiastik Expeditionen af den 6 November 1885 att en komité skulle af Öfverstyrelsen nedsättas med uppdrag att uppgöra en plan för likformig uppställning af grammatikaliska för skolornas behof afsedda läroböcker i de inhemska och öfriga i lyceernas läroplan ingående språk samt att utarbeta för ett hvart af dessa ett grammatikaliskt utkast, hvarvid med tillbörligt afseende på hvarje språks egendomlighet skulle åsyftas att vinna enhet i uttryck för sådana grammatikaliska begrepp och bestämningar, hvilka för dessa språk vore gemensamma; derjemte hade Kejslerliga Senaten velat tillåta, att till ledamöter i denna komité, som på ordförandens kallelse borde sammanträda i Helsingfors under tid då läroverken åtnjöte ferier, af Öfverstyrelsen kallades under-

tecknad Synnerberg såsom ordförande samt öfverlärarene i språk vid landets normallyceer, doktorn J. G. Geitlin och C. J. Lindequist i egenskap af ledamöter, med rättighet för komitén att vid behof adjungera sakkunniga personer samt att mot aflöning, som på särskild af komitén gjord framställning af Kejserliga Senaten bestämmes, antaga en sekreterare. Sedan den af Öfverstyrelsen på sålunda föreskrifvet sätt nedsatta komitén, i hvilken äfven universitetslektorn B. F. Godenhjelm såsom adjungerad ledamot deltog i arbetet för uppställande af grammatikaliska utkast för tyska språket och de båda inhemska språken samt lektorn vid normallyceum i Tavastehus doktorn A. Genetz fungerade såsom sekreterare, slutfört sitt uppdrag, inlemnades dess i förenämndt afseende utarbetade betänkande jemte utkast till språkläror till Kejserliga Senaten genom Öfverstyrelsen under den 21 Oktober 1887.

Med föranledande af en derom af Statistiska Centralbyrån gjord framställning, fann Kejserliga Senaten i skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen af den 30 November 1885 för godt anmoda Öfverstyrelsen icke allenast att för framtiden offentliggöra de berättelser Öfverstyrelsen jemlikt § 4 af nådiga förordningen den 11 Maj 1866 angående organisation af folkskoleväsendet samt § 10 af nådiga förordningen om inrättande af en Öfverstyrelse för skolväsendet den 24 November 1869 ålåge afgifva, under den af Statistiska Centralbyrån föreslagna hufvudrubriken „Bidrag till Finlands officiella statistik“ eller på finska „Suomen maan virallinen tilasto“ och i det för dylika publikationer antagna formatet, utan ock att med änbemälda Centralbyrå öfverenskomma om en stående serienummer, hvarunder hvarje särskild gren af statistiken komme att i den allmänna samlingen ingå.

I nådig kungörelse af den 11 Februari 1886 fann Eders Kejserliga Majestät, med förändring af hvad nådiga förordningen den 23 Augusti 1883 VIII, mom. 2 derom innehåller, för godt i nåder förordna rörande kompetens till religionslärarebefattningar vid elementarläroverken följande, att från den 1 September 1887 träda i gällande kraft, nemligen: „För att vinna anställning såsom lektor i religion vid landets lyceer bör sökanden, i händelse han ej undergått teologiekandidat examen, hafva aflagt fullständig teologisk dimissionsexamen, eller ock hafva inför vederbörande lärare inom teologiska fakulteten undergått enskildt förhör i dogmatik, exegetik och kyrkohistoria; börande han i hvardera fallet hafva ådagalagt sådana kunskaper, hvilka kunnat i exegetik med vitsordet cum laude approbatur samt i dogmatik och kyrkohistoria med laudatur bedömas. För vinnande af enahanda anställning såsom kollega erfordras, att sökande, som ej aflagt teologiekandidatexamen, undergått teologisk dimissionsexamen med det allmänna vitsordet cum laude approbatur, eller ock antingen i lärarekandidatexamen eller i enskildt förhör visat sig ega sådana kunskaper i dogmatik och kyrkohistoria, hvilka kunnat i teologisk dimissionsexamen med vitsordet cum laude approbatur bedömas. I öfrigt ega de, som ämna söka anställning såsom religions-

lärare vid elementarläroverk, att ställa sig till efterrättelse hvad angående blifvande skollärares bildning vid Alexanders-Universitetet och de kunskapsprof, som af sökande till skolläraryrket skola afläggas, finnes särskildt stadgadt.“

Med anledning af väckt fråga om det arvode skolstatens pensionskassa borde utgifva till vikarie för sådan skoltjänst, vid hvilken kassan åtnjöte lönebesparing och hvars aflöning utginge enligt de i nådiga förordningen den 23 Augusti 1883 fastställda grunder, hade Kejsrerliga Senaten under den 4 April 1884 förordnat, att det arvode, som jemlikt § 2 mom. b. af nådiga reglementet för skolstatens pensionskassa af den 17 Maj 1883 borde tillfalla sådan vikarie, vid ledighet skall utgå: vid öfverläraryrket med 4,000 mark, vid lektors- och äldre lärare-tjänst med 2,800 mark, vid kollega- och yngre lärare-tjänst med 1,400 mark, utom hyresmedlen, samt vid arvodestjänst med 80 procent af arvodet, med skyldighet för kassan att under lönebesparingstiden ansvara för de från tjänsten utgående pensionsbidrag och enkehjelp. Enligt detta stadgande komme sålunda kassan att för kollegatjänst vid normallyceum, der lönen utgjorde 3,000 mark, få uppbära i lönebesparing 1,600, under det lönebesparingen för enahanda tjänst vid öfriga lyceer och elementarskolor, der lönen är bestämd till 2,000 mark, uppginge till 600 mark; och då detsamma icke heller syntes kunna omedelbart tillämpas å motsvarande tjänster vid landets fruntimmersskolor med lön enligt ny stat, hemstälde Öfverstyrelsen med framhållande af det obilliga deri, att kassan från kollegatjänst vid ett slags läroverk skulle erhålla mera i lönebesparing än vid ett annat, ehuru de pensioner, som af kassan utgåfves åt sterbhus efter kolleger för alla vore lika, att kassan från kollegatjänst, vare sig från normallyceum, annat lyceum, elementarskola eller fruntimmersskola, egde i lönebesparing för år uppbära 600 mark och från lärare-tjänst mot arvode vid dessa läroverk 20 procent med skyldighet att under lönebesparingstiden ansvara för de från tjänsterna utgående årsafgifter och enkehjelp, hvaremot återstoden af aflöningen vid hvarje tjänst skulle tillfalla vikarien för densamma. Till denna Öfverstyrelsens framställning lemnade Kejsrerliga Senaten sitt bifall i skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen af den 7 Oktober 1886.

Genom nådig kungörelse af den 15 Oktober 1886 fann Eders Kejsrerliga Majestät för godt att, med ändring af hvad rörande placeringen af det finska normallyceet finnes stadgadt i nådiga kungörelsorna den 10 September 1872 och den 29 Maj 1873, nådiga förordningen af sistsagda dag samt mom. IX af förordningen den 23 Augusti 1883, i nåder förordna:

1:o) att det privata finska elementarläroverket i Helsingfors, om hvars öfvertagande för statens räkning från början af läsåret 1887—1888 särskild föreskrift meddelats, skall organiseras som normallyceum och samma stat vid detsamma tillämpas, som vid det i sagda stad inrättade normallyceum med svenskt undervisningspråk; samt

2:o) att normallyceet i Tavastehus i stället från sagda tid ombildas till ett anligt klassiskt lyceum med finskt undervisningsspråk.

I nådigt bref af samma dag täcktes Eders Kejsersliga Majestät efter det direktionen för och stiftarene af privata finska elementarläroverket i Helsingfors förklarar sig villige att till statsverket öfverlåta ej mindre berörda läroverk än det för läroverkets behof å tomterna Nr:is 2, 4 och 6 vid Bangatan i sagda stad uppförda hus, i nåder tillåta, att nämnda hus med dertill hörande skolmateriel och inventarier måtte för ett pris af 240,000 mark af statsverket inlösas med vilkor att räntan såväl å det behållna beloppet af berörda köpeskilling, efter afdrag af in-tecknade skulder, som å läroverkets penningetillgångar skall för framtiden och så länge användas till stipendier för de i läroverket inskrifna eller derifrån till universitetet dimitterade elever, som allmänt erkänt behof icke erfordrar medlens användande till deras ursprungliga ändamål, upprätthållandet af ett högre finskt läroverk för gossar i landets hufvudstad, samt att nämnda medel skola öfverlemnas till förvaltning åt Finlands Bank eller Statskontor, samt att vid allmänt möte af stiftarene må meddelas fullständiga föreskrifter rörande nämnda räntemedels förvaltning och utgifvande äfvensom utses en direktion för ändamålet.

I bref äfvenledes af samma dag eller den 15 Oktober 1886 förordnade Kejsersliga Senaten rörande privata finska elementarläroverkets i Helsingfors öfvertagande af staten och ombildande till normallyceum, att detta skulle ske i enligg med den i nådiga förordningen af den 23 Augusti 1883 fastställda organisation, dock med Öfverstyrelsen lemnad rätt att vid tillämpningen af lektions- och läroplaner samt lärokurser vidtaga sådana jemkningar, som till en början kunde af omständigheterna påkallas. Angående köpeskillingen och läroverkets penningetillgångar bestämde Kejsersliga Senaten, att desamma skulle öfverlemnas till förvaltning åt Finlands Statskontor och att egendomen skulle af kronan tillträdas vid dåvarande läseårs utgång den 1 Juni 1887. Vidare förordnades, att de vid normallyceet i Tavastehus anstälde öfverlärare vore berättigade att från följande läseårs början tillträda samma befattningar vid det nyinrättade normallyceet i Helsingfors mot åtnjutande af de för slike öfverlärare i Helsingfors enligt gällande stat bestämda löneförmåner samt att erhålla för bestridande af flyttningskostnaderna en särskild ersättning i ett för allt af 1,500 mark för enhvar, hvarutom rektor vid förstnämnda lyceum doktorn J. G. Geitlin, som enligt derom träffadt aftal, i enahanda egenskap öfverflyttade till finska normallyceet i Helsingfors, erhöle bostad uti det för läroverket inköpta skolhus emot en årlig hyra af 1,000 mark. Derest en eller flere af de vid normallyceet i Tavastehus anstälde öfverlärare icke vore villige att på angifvet sätt öfverflytta, skulle de, med bibehållande af dem derförinnan tillförsäkrade löneförmåner, inträda i sådana tjänsteåligganden, som åtfölja lektorstjenst vid klassiskt lyceum, hvaremot sålunda ledig

lemnad läraretjenst samt öfriga lärarebefattningar vid det nya normallyceet i Helsingfors skulle utan dröjsmål i laga ordning besättas.

I skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen af den 21 Oktober 1886 meddelades Öfverstyrelsen, att Kejslerliga Senaten, på derom af Ecklesiastik Expeditionen väckt förslag, bifallit dertill, att ett möte af rektorerna vid landets lyceer och elementarskolor finge nästinstundande sommar sammankallas för att under skolöfverstyrelsens ledning rådgöra angående den finska skolan rörande frågor, särskildt med afseende å skolornas inre organisation, disciplinens handhafvande och de olika läroverkens samverkan för det gemensamma syftmålet; och anbefaldes Öfverstyrelsen att till Kejslerliga Senaten inkomma med närmare förslag angående tiden och sättet för ett rektorsmötes hållande i Helsingfors stad under Juni månad 1887 samt att ytterligare i god tid anmäla om de frågor, hvilka enligt Öfverstyrelsens tanke borde vid detta möte till behandling upptagas.

I cirkulär af den 9 derpåföljande November anmodade Öfverstyrelsen rektorerna vid landets lyceer och elementarskolor att inom December månads utgång till Öfverstyrelsen inkomma med förslag till de frågor, dem de tilläfventyrs önskade få det tillernade mötet förelagda. Sedan dessa förslag inkommit och Öfverstyrelsen för sin del afgifvit förslag till Kejslerliga Senaten i ofvan anförda afseenden, fann Kejslerliga Senaten för godt att i skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen af den 6 April 1887, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad Öfverstyrelsen föreslagit, förordna rörande mötet följande: 1:o mötet hålles den 9, 10 och 11 Juni i svenska fruntimmersskolans i Helsingfors festsal; sammankomsten öppnas förstnämnda dag kl. 10 föremiddagen af Chefen för Ecklesiastik Expeditionen; öfverläggningarna angående de till mötets behandling öfverlemnade frågor ledas af öfverdirektören i Öfverstyrelsen såsom ordförande eller, vid förfall för honom, af någon bland öfverinspektorerne; 2:o yttranderätt vid mötet, hvartill i mån af utrymme allmänheten eger tillträde, tillkommer: samtliga ledamöter i Kejslerliga Senatens Ekonomie Departement, öfverinspektorerne i Öfverstyrelsen, rektorerna vid landets elementarläroverk, samtliga öfverlärare vid de båda normallyceerna, och tjenstförrättande professorn i pedagogik vid Alexaneers-Universitetet; 3:o i närlagd förteckning på finska och svenska upptagna frågor föreläggas mötet till behandling och öfverläggning; 4:o för protokollsföringen utses af Öfverstyrelsen lämplig sekreterare, hvilken eger i korthet affatta hvarje yttrande på det af de tvenne inhemska språken, hvarpå det afgifvits; för bestridande af sekreterarearvode samt öfriga tilläfventyrs förekommande utgifter ställes ett anslag af 1,500 mark till Öfverstyrelsens förfogande mot redovisning; 5:o de från annan ort inkallade deltagare i mötet erhålla för resan från stationsorten till Helsingfors samt härifrån åter äfvensom för mötesdagarna ersättning enligt gällande resereglemente; skolande i sådant afseende rektor vid lyceum med ofullständigt antal klasser anses såsom rektor vid fyraklassig elementarskola, och åligger det Öfverstyrelsen

att i god tid till Kejslerliga Senatens Finans Expedition afemna förteckning öfver de från hvarje ort inkallade.

I enlighet med sålunda utfärdade närmare bestämningar försiggick mötet den 9—11 Juni 1887 och deltog deri 37 bland landets skolrektor. Till sekreterare hade antagits öfverläraren vid svenska normallyceum i Helsingfors C. J. Lindeqvist; mötets förhandlingar komma att i tryck utgifvas.

Af förekommen anledning meddelades i Kejslerliga Senatens bref den 7 Februari 1887 att, emedan ur mom. 16, jemfördt med mom. 15 b), i de till nådiga resereglementet för Storfurstendömet Finland af den 20 Oktober 1884 hörande särskilda stadganden tydligen framgår att, då förrättningar å flere orter verkställas under samma resa, debitering af dagtraktamente för färderna emellan förrättningsställena bör grundas på sammanlagda väglängden från det första till det sista förrättningsstället, då resan skett med skjuts, samt, då ångbåt eller jernväg begagnats, på sammanlagda längden af den tid, som emellan nämnda förrättningsställen till resa användts, Kejslerliga Senaten funnit särskildt bestämmande i ämnet icke vara af behovet påkalladt.

I skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen af den 11 Mars 1887 meddelades Öfverstyrelsen Kejslerliga Senatens förordnande, att då lärare- eller lärarinnetjänst vid svenska fruntimmersskolan i Kuopio, svenska fyrklassiga elementarskolan i Björneborg samt tvåklassiga elementarskolorna i Raumo, Kexholm och Willmanstrand blifver ledig, Öfverstyrelsen egde låta med tjänstens besättande ordinariter tillsvidare anstå, så att densamma tillsvidare komme att skötas af vikarie mot åtnjutande af samtliga aflöningsförmåner, skolstatens pensionskassas rätt dock oförkränkt. Med anledning häraf hemställde Öfverstyrelsen, enär någotsånär kompetenta vikarier ej vore mot vanligt vikariatsarvode att påräkna och tjänsternas ledighållande på sådana vilkor med nödvändighet skulle påskynda ifrågavarande läroverks fullständiga upplösning, uti underdånig skrifvelse den 12 April 1887, huruvida icke pensionskassan kunde få åtnöjas med endast ett års lönebesparing vid hvarje ledig blifvande tjänst uti ifrågakomma skola och denna lönebesparing utgå först då, när fråga möjligen uppstode om dess besättande ordinariter. Till denna Öfverstyrelsens hemställan biföll Kejslerliga Senaten i skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen af den 28 April 1887, hvarjemte Kejslerliga Senaten fann godt förklara de personer, som efter aflagda kompetensprof kunde varda af Öfverstyrelsen förordnade att såsom vikarier sköta berörda tjänster, berättigade att i fråga om tillägsarvode tillgodoräkna sig den tid de sålunda tjänstgöra.

I Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse den 26 Maj 1887 meddelades Öfverstyrelsen, bland annat, att Kejslerliga Senaten med fästadt afseende derå, att enligt gällande skolordning rektorsbefattningarna ingalunda äro att betraktas såsom ordinarie tjänster, utan tvertom utgöra på obestämd tid anförtrodda uppdrag, hvartill den för tiden lämpligaste bland ett läroverks samtliga ordinarie och till

lärarekollegium hörande lärare borde utses, icke velat godkänna den af Öfverstyrelsen framhållna uppfattning att med tillförordnande af rektor och prorektor finge anstå i de fall, då någon eller några lektorstjänster vid ett lyceum vore obesatta; dock att på af Öfverstyrelsen anförda skäl den af Öfverstyrelsen vidtagna anordning att tillsvidare utse tjänstförrättande rektorer finge fortfara vid de under ombildning från realskolor varande lyceerna i Åbo, Tammerfors, Nyslott och Uleåborg, intill dess fullständigt antal klasser vid desamma inrättats, samt vid de finska klassiska lyceerna i Åbo och Wiborg för följande läseår.

I skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen af den 30 Juni 1887 föreskref Kejsrerliga Senaten, att framställningar om tilläggsarvoden för lärare eller lärarinna borde åtföljas af vederbörandes till riktigheten vederbörligen styrkta tjänsteförteckningar samt öfriga för utredande af rättigheten till dylikt arvode nödiga dokument, och har Öfverstyrelsen i cirkulär af den 19 derpåföljande Juni anmodat läroverkens föreståndare och föreståndarinnor att vid insändande till Öfverstyrelsen af ifrågakomna framställningar tillse, det Kejsrerliga Senatens förberörda föreskrift varder iakttagen.

Den 17 Oktober 1884 fann Kejsrerliga Senaten för godt att, i anseende till behovet af biträde å Öfverstyrelsens kansli för sekreteraregöromålens behöriga handhavande, räknadt från den 1 Oktober till utgången af år 1885, ställa till Öfverstyrelsens förfogande ett extra anslag af 1,500 mark.

I Eders Kejsrerliga Majestäts nådiga förordning den 20 Augusti 1887, angående utvidgad myndighet för de administrativa embetsverken i landet, öfverlemnades till Öfverstyrelsen att afgöra följande ärenden, hvilka ditintills ankommit på Senatens pröfning, nemligen:

a) att vidtaga tillfälliga jemkningar i timantalet de skilda läroämnena emellan å samma klass der sådant befinnes nödigt för kursernas medhinnande och studiernas jemna fortgång:

b) att pröfva och godkänna kontrakt om rum, som till elementarläroverkens begagnande upphyras på kronans bekostnad, såframt hyressumman ej öfverstiger af Senaten förut beviljad belopp;

c) att låta afskrifva eller till förmån för respektive läroverks kassa försälja öfverflödigt, förslitet eller obrukbart gods;

d) att bestrida smärre utgifter för hvarjehanda tillfälliga behof vid läroverken, inom gränserna af härtill anvisadt anslag.

Rörande Öfverstyrelsens sammansättning och den derstädes anställda personal fann Eders Kejsrerliga Majestät godt att i nådiga kungörelsen den 30 Juni 1887, på derom af Kejsrerliga Senaten gjord underdånig framställning, förordna om följande förändringar, att lända till efterrättelse från den 1 September 1887:

1:o) Det vid Öfverstyrelsen för skolväsendet inrättade adjointsembete hos Öfverdirektören skall indragas och nuvarande innehafvaren deraf entledigas.

2:o) Då öfverdirektörsembetet står ledigt, eller öfverdirektören är af laga förfall eller jäf hindrad att i öfverläggning deltaga, föres ordet i Öfverstyrelsen af den i tjensten äldste öfverinspektorn.

3:o) För besörjande af de på Öfverstyrelsen ankommande göromål af kameral beskaflenhet och öfriga åligganden enligt Öfverstyrelsens bestämmande anställes vid Öfverstyrelsen på ordinarie stat en kamrerare, som tillsättes på sätt och i den ordning angående sekreteraren vid Öfverstyrelsen finnes stadgadt samt eger tillgodonjuta enahanda aföningsstat och öfriga förmåner, som äro för sekreteraren anslagna.

4:o) De på Öfverstyrelsens stat upptagna arvoden af 1,600 mark för kamrerare och 1,000 mark för den tjensteman, som besörjer insättning af folkskol-lärarinnornas i landet pensionsafgifter, indragas.

Äfvenledes genom nådigt bref af den 30 Juni samma år täcktes Eders Kejsrerliga Majestät af gunst och nåd förunna dåvarande innehafvaren af sagda adjointsemete A. Rönnholm förmånen att oberoende af den tid, från hvilken ännämnda tienst indroges, i två år derefter och således till och med utgången af Juni månad 1889 oafkortadt uppbära samtliga med öfverdirektörsadjointstjens-ten förenade löneförmåner, hvarefter full pension komme att honom tilldelas.

För treårsperioden från den 1 September 1888 ha i vederbörlig ordning skolråd för de särskilda läroverken blifvit tillsatta. För lyceer och elementarskolor har i enlighet med de nya lektionsplanerna ny fördelning af undervisningen emellan lärarepersonalen af Öfverstyrelsen faststälts.

Det pedagogiska resestipendiet tilldelades af Kejsrerliga Senaten den 24 September 1885 kollegan vid lyceum i Jyväskylä K. J. Gummerus, den 31 Mars 1886 dåvarande kollegan vid lyceum i Kuopio A. V. Hellman och den 21 April 1887 kollegan vid finska lyceum i Åbo A. Poppius. Den 31 Mars 1886 beviljade Kejsrerliga Senaten Komministern K. T. Broberg ett reseunderstöd af 3,000 mark för att under en tid af fyra månader i Nordamerikas Förenta stater studera undervisningsväsendet, samt den 28 Maj samma år lärarinnan i tyska språket vid fruntimmersskolan i Åbo L. Lindström 600 mark för idkande af språkstudier å utrikes ort, och den 17 December 300 mark åt lärarinnan i gymnastik vid fruntimmersskolorna i Uleåborg N. Granberg för att i skolorna i Helsingfors följa med undervisningen i gymnastik. Dessutom hafva åt särskilda privatlärarinnor mindre understöd utgifvits för idkande af språkstudier utomlands De två stipendierna för auskultering vid normallyceum hafva åtnjutits för 1885 af utnämnde lektor-ten vid finska lyceum i Wiborg, teologiekandidaten E. Savolin och kollegan vid finska lyceum i Åbo A. Poppius, för 1886 af kollegan vid elementarskolan i Joensuu J. L. Boehm och kollegan vid finska lyceum i Wiborg T. J. Sirelius samt för 1887 af kollegerne vid lyceum i Uleåborg E. A. Lövenmark och vid finska lyceet i Åbo T. W. Erich.

Följande författarehonorarier hafva beviljats: den 20 November 1884 åt kollegan vid normallyceum i Tavastehus E. V. Palander 600 mark för en af honom på finska utarbetad lärobok i ryska språket „Wenäjän kielen perusteet“; den 22 Oktober 1885 åt professorn Th. Rein 600 mark för en af honom utgifven lärobok i psykologi på finska språket, „Sielutieteen oppikirja“; den 14 Maj 1886 åt öfverläraren, professorn E. Bonsdorff 800 mark för tvenne af honom utgifna arbeten: „Alkeisgeometria oppikouluja varten“ och „Lärobok i elementargeometri“. Den 2 Juni 1887 tilldelade Kejsrerliga Senaten fru M. Bähr ett tryckningsunderstöd af 2,500 mark för en af henne utarbetad skönskrifningsmetod i fem kurser, afsedd för såväl primärskolor som andra läroverk, och borde dessa kurser senast före utgången af år 1888 från trycket utgifvas på såväl svenska som finska språket. Den 19 November 1886 meddelade Kejsrerliga Senaten tillstånd att å fruntimmersskolornas högre klasser och fortbildningsläroverken införa den af doktor V. Wasenius utgifna lärobok i Sveriges och Finlands litteraturhistoria. Af Öfverstyrelsen har den 9 Mars 1886 tillstånd meddelats, att den af H. Paul utgifna tyska elementarbok finge begagnas, utom vid fruntimmersskolorna, äfven vid reallyceer, elementarskolor och de klassiska lyceernas realafdelning.

II. De enskilda läroverken och lärarepersonalen.

Helsingfors.

Normallyceum med svenskt undervisningsspråk. I lärarepersonalen har den förändring inträffat, att afsked på begäran den 30 Juli 1886 beviljades lärarinnan i tyska språket E. L. Winberg. Till lärare i tyska språket tillförordnades på två profår Reinhold Wilhelm Zilliacus den 14 December 1887.

Rektorsvården har fortfarande handhafs af öfverläraren A. Kihlman.

För läseåren 1885—1886 och 1886—1887 meddelade Kejsrerliga Senaten tillåtelse att 280 mark finge ur tienstgöringsarvodet utbetalas till bekostande af undervisning i stenografi för de elever å 5:te klassen, hvilka icke åtnjöto undervisning i grekiska språket, och den 11 December 1884 beviljades i nåder en tillökning i tienstgöringsarvodet af 1,140 mark att utgå tillsvidare från den 1 September 1884.

De vid läroverket inskrifne lärarekandidaternes antal utgjorde: läseåret 1884—1885, höstterminen 22, vårterminen 32; 1885—1886, höstterminen 13, vårterminen 20; 1886—1887, höstterminen 28, vårterminen 28. Praktiska lärareprof hafva under de tre läseåren aflagts till ett antal af resp. 36, 22 och 29.

Elevernas antal har uppgått till resp. 235, 228 och 220.

Skolråd (från 1 September 1885 till 1 September 1888): professorerne O. Donner och A. F. Sundell, referendariesekreteraren W. G. Geitlin, borgmästaren J. G. Sohlman och medicinedoktorn L. Krohn.

Normallyceum med finskt undervisningsspråk öppnades den 1 September 1887 i enlighet med de i Eders Kejsrerliga Majestäts nådiga kungörelse den 15 Oktober 1886 och Kejsrerliga Senatens bref af samma dag meddelade föreskrifter, för hvilka ofvanför redogjorts. Samtliga öfverlärare vid förra normallyceet i Tavastehus: doktorn J. G. Geitlin såsom rektor, K. Ervast, professor E. J. W. Bonsdorff och doktorn V. N. Tavaststjerna hafva begagnat sig af den dem medgifna rättigheten att till det nya normallyceet öfverflytta, hvarjemte i Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse den 11 Mars 1887 äfven åt lektorn i svenska och finska språken vid normallyceum i Tavastehus doktorn A. O. Genetz rättighet medgafs att få utan vidare dit öfverföras. Öfriga läraretjenster bestridas tillsvidare af timlärare.

Den 8 Maj 1887 beviljades ett extra anslag af 2,000 mark till inköp af fysikalisk undervisningsmateriel och den 26 derpåföljande Juli 8,400 mark för tudelning af 2:dra och 4:de klasserna under läseåret 1887—1888 äfvensom 1,820 mark för inrättande af en realafdelning, såframt sådant under nämnda läseår finnes vara af nödvändigheten påfordradt, samt 236 mark till aflönande af vaktmästaren under Juni, Juli och Augusti månader.

Reallyceum. Till kollegatjensten i matematik befullmäktigades den 19 Mars 1886 filosofiemagistern Arvid Ferdinand Lilius och till kollegatjensten i tyska och svenska språken den 22 Juni 1886 kollegan vid realskolan i Uleåborg Karl Emil Hårdh. Lektorstjensten i ryska språket har enligt tidigare meddeladt förordnande fortfarande stått obesatt och då, enligt den af Öfverstyrelsen fastställda nya timfördelning, med en kollegatjenst framdeles kommer att förenas undervisningsskyldighet i ryska och franska språken, har tillsvidare kollegan vid svenska normallyceet M. Smirnoff förordnats att bestrida en del af den ryska och Universitetslektorn L. G. Biaudet en del af den franska språkundervisningen. Undervisningen i naturalhistorie har handhafs af filosofiemagistern Hj. Schulman.

Den 30 Oktober 1884 beviljade Kejsrerliga Senaten ett extra anslag af 750 mark till inköp af möbler m. m. för en 8:de klass.

Elevernas antal har under de tre läseåren uppgått till resp. 177, 165 och 163.

Skolråd: professorn F. Saltzman, ordföranden i direktionen för Finlands Bank G. R. A. Charpentier, ordförande, öfverste L. Munck, doktor Fredr. Elfving och magistern Aug. Schauman.

Realskolan. Till kollega i tyska, finska och kalligrafi befullmäktigades den 2 December 1884 filosofiemagistern Johan Konstantin Ekroos och den 27 December samma år utfärdades konstitutorial å läraretjensten i sång för lärarinnan Eva Sofia Elisabeth Stenbäck. Läraretjensterna i religion, ryska och gymnastik hafva fortfarande handhafs af vikarier.

För bekostande af skild undervisning å hvardera årsafdelningen af skolans 4:de klass har för de särskilda läseåren ett anslag af 2,800 mark beviljats.

Läroverket besöktes 1884—1885 af 113, 1885—1886 af 91 och 1886—1887 af 87 elever.

Skolråd: Medicinedoktorn H. Holsti, ordförande, bokhandlanden K. E. Holm, fabrikör K. Fr. Spennert, ingenjörerna Th. Frosterus och K. Moring.

Fruentimmersskolan med svenskt undervisningsspråk. I lärarepersonalen hafva följande förändringar inträffat: den 13 November 1884 afled kollegan i svenska språket K. V. Bremer; afsked på begäran beviljades lärarinnorna i franska språket H. K. Simelius den 22 April 1887 och E. F. Bergstadi den 7 Juni 1887; till lärarinna i franska språket befullmäktigades den 20 Augusti 1887 Lydia Serena Eichinger och den 30 Juli 1886 till klasslärarinnor, å andra förberedande klassen fru Amanda Mathilda Nygrén och å första förberedande klassen Hilda Ottiliana Winberg samt till kollega i historia, geografi och svenska språket den 4 December 1886 filosofemagistern Gottfrid Bernhard Petrus Nordmann. Med anledning af den nya läroplanens införande blef lärarinnan i tyska språket E. O. Gustavson från den 1 September 1886 uppförd på indragningsstat. Dervid afgick äfven läraren i finska språket A. O. Wialén, emedan undervisningen i nämnda språk påfördes kollegan Lagus.

Till föreståndarinna för fortbildningsläroverket har förordnats fruentimmersskolans föreståndarinna fröken E. Blomqvist, som tillika för läseåret 1886—87 varit ordförande i Pedagogiska direktionen, till ledamöter hvari för samma tid extraordinarie professorn M. G. Schybergson och gymnastiklärarinnan A. Langhoff tillförordnades. Samma uppdrag har dem lemnats för läseåret 1887—88 genom Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse den 31 Mars 1887. Enligt Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse den 8 Juli 1886 erhöles de fri- eller betalande elever, hvilka å privata lärarinneklasserna derförinnan påbörjat sina kurser, rätt att å fortbildningsläroverket avsluta desamma under enahanda vilkor i afseende å terminsafgifter, hvarunder de i lärarinneklass förut åtnjutit undervisning.

Under höstterminen 1886 utgjorde elevernas antal vid fortbildningsläroverket 91 och under följande vårtermin 94. Vid fruentimmersskolan uppgick elevantalet under de ifrågavarande tre läseåren till resp. 281, 287 och 286.

Den 28 Maj 1885 beviljades 500 mark för bestridande af kostnaden för flyttningen till skolans nya hus och den 12 September 1885 20,000 mark till anskaffande af nya möbler och inventarier, den 25 November samma år en förhöjning med förslagsvis 720 mark i det på staten upptagna anslaget för betjening, samt den 7 Maj 1886 7,546 mark 30 penni till betäckande af kostnaden för nya lampor.

Skolråd: geheimerådet A. von Collan, ordförande, professorn F. Gustafsson, fruarna J. von Becker (afviden), C. Montgomery och E. Norrmén.

Fruentimmersskolan med finskt undervisningsspråk. I Kejsrerliga Senatens bref den 4 Mars 1886 bestämdes angående privata finska fruentimmersskolans öfvertagande af staten följande:

1:o) Nämnda skola jemte den dermed förenade fortbildningsanstalt öfvertages vid läsårets slut för statens räkning samt ombildas från följande läsårs början i enlighet med den för fruentimmersskolor och fortbildningsläroverk fastställda organisation, dock med Öfverstyrelsen lemnad rätt att, efter den vid läroanstalten inrättade Pedagogiska direktions hörande och enligt dess förslag, vid tillämpningen af lektions- och läroplaner samt lärokurser antingen vidtaga sådana jemkningar, som till en början kunde af omständigheterna påkallas, eller ock införa desamma successivt klass efter klass. Derjemte öfverlemnades åt Öfverstyrelsen att, efter bemälda direktions hörande och med fästadt afseende å den af skolans principaler uttalade önskan, att dåvarande lärare och lärarinnor, der de i öfrigt fylde föreskrifna kompetensvilkor, måtte vid besättandet af de nya tjänsterna företrädesvis komma i åtanke, skildt bestämma, i hvad ordning dessa tjänster skulle ordinariter besättas eller undervisningen i en del ämnen tillsvi vidare handhafvas af timplärare.

2:o) Den nuvarande föreståndarinnan för den privata läroanstalten Otilia Stenbäck bibehålles, derest hon på tillfrågan dertill förklarar sig villig, vid sagda befattning samt utnämnes utan ansökan till föreståndarinna vid fruentimmersskolan och förses med fullmakt å tjänsten, hvaremot befattningen, för den händelse att föreståndarinnan Stenbäck ej önskar densamma öfvertaga, omedelbart skall i laga ordning besättas; åliggande det den blifvande föreståndarinnan att öfvertaga läroanstaltens ekonomiska förvaltning och för densamma i föreskrifven ordning redovisa samt att beträffande undervisningen och disciplinen ställa sig till efter rättelse hvad i mom. 3 stadgas.

3:o) Viceordföranden i direktionen för den privata finska fruentimmersskolan universitetslektorn Bernhard Fredrik Godenhjelm och dennes hustru Ida Godenhjelm intaga fortfarande tillsvi vidare den ledande ställning i afseende å undervisningen och disciplinen de härintills vid sagda skola och dess fortbildningsanstalt innehaft; dock att högsta inseendet tillkommer Öfverstyrelsen.

4:o) Den Pedagogiska direktionen vid fortbildningsläroverket skall tillsvi vidare utgöras af lektorn Godenhjelm såsom ordförande samt lektorskan Godenhjelm såsom ena och fruentimmersskolans föreståndarinna såsom andra qvinliga ledamot.

5:o) I den privata fortbildningsanstalten inskrifna elever tillåtas afsluta sin kurs mot erläggande af samma terminsafgift som härintills eller 60 mark i stället för i sådant afseende stadgade 80 mark.

6:o) Det för den privata skolan uppförda hus jemte dertill hörande tomt n:o 18 vid Georgs- och n:o 8 vid Boulevardsgatan i kvarteret Gamen af Helsing-

fors stad inköpes af statsverket emot afskrifning af det för husets uppförande åt skolans direktion beviljade statslån å 300,000 mark och godtgörelse af de utgifter, som utöfver lånebeloppet bevisligen blifvit för sagda tomt och derå uppförda byggnader erlagda; och skulle Öfverstyrelsen ega från den 1 nästföljande Juni öfver nämnda gård och tomt såsom läroverkets egendom utöfva det på Öfverstyrelsen ankommande inseende.

7:o) Den privata läroanstaltens i bilagd förteckning upptagna möbler, inventarier och undervisningsmateriel egde Öfverstyrelsen af principalernas ombud lektorn Godenhjelm för statens räkning inköpa för dem åsatt pris af tillhopa 8,267 mark 44 penni och med vilkor att bemålde principaler utan lösen till statsverket öfverläte i jemväl bilagd förteckning upptagen egendom.

Fullmakt utfärdades den 8 Juni 1886 för föreståndarinnan O. Stenbäck; den 14 September 1886 för Ida Amalia Wenell att vara klasslärarinna å 1:sta och Elina Helena Ingman å 2:dra förberedande klassen, samt för Fanny Johanna Langinen å en lärarinnetjenst i tyska språket; den 28 September 1886 konstituerades Anna Sofia Sahlstén till lärarinna i teckning. Till kollega i matematik och fysik befullmäktigades den 26 Juni 1887 filosofiemagistern Gustaf Onni Immanuel Hallstén. Löneförmånerna vid de å stat upptagna lärare och lärarinnetjenster, hvilka till en början icke blifvit ordinariter besatta, hafva, jemlikt Kejserliga Senatens i skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen den 8 Juli 1886 meddelade bemyndigande, användts till aflönande af timlärare.

Den 12 Januari 1887 beviljades ett anslag af 12,748 mark 65 penni till anskaffande af särskilda möbler och inventarier äfvensom af läromateriel i fysik, naturalhistoria, geografi och teckning, hvarförutom äfven några mindre anslag för särskilda ändamål beviljats.

Elevernas antal vid fruntimmersskolan uppgick läsåret 1886—87 till 286 och vid fortbildningsläroverket under samma tid till 58.

Skolråd: medicinedoktorn M. Äyräpää, ordförande, fabrikören J. Nissinen, fruarna E. Melander, A. AlMBERG och A. Ignatius.

Borgå.

Lyceum. Vid läroverket hafva följande lediga läraretjenster blifvit besatta: den 6 December 1884 utfärdades fullmakt för lektorn vid lyceum i Kuopio K. H. O. Grotenfelt å lektorstjensten i latin, den 2 April 1885 för lektorn vid lyceum i S:t Michel K. A. Bergholm å lektorstjensten i historia, geografi och svenska; samma dag för filosofielicentiaten Karl Forsman å lektorstjensten i latin och grekiska; den 2 December 1884 för filosofiemagistern Anders Allardt å kollegatjensten i historia, geografi och naturalhistoria med skyldighet att tillsvidare i stället för naturalhistoria undervisa i svenska språket; den 12 Juni 1885 för lärarekandidaten U. O. G. von Schrowe å kollegatjensten i finska språket; den 18 Decem-

ber 1885 för filosofiemagistern Fredrik Rudolf Wahlfors å kollegatjensten i matematik efter kollegan J. F. Schybergson, som den 15 Maj 1885 erhållit afsked. Den 29 Oktober 1885 tillförordnades studeranden Johan Fredrik Blomqvist att under två profår bestrida läraretjensten i gymnastik.

Den 2 Oktober 1886 afled kollegan von Schrowe. Tjenstledighet åtnjöts läsåret 1886—1887 af lektorn K. H. Forsius, som den 10 Juni 1886 på begäran entledigats från rektorsvården, hvilken från den 1 derpåföljande September uppdrogs åt prorektorn J. E. Strömborg. Till prorektor har af Öfverstyrelsen lektorn Bergholm tillförordnats.

Läroverket besöktes 1884—85 af 173, 1885—86 af 185 och 1886—87 af 162 elever.

Skolråd: bankdirektören N. Gulin, ordförande, stadsläkaren A. Lindh, konsul G. L. Söderström, fabrikanten R. W. Ekblom och fru H. Modeen.

Lägre elementarskolan. I skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen af den 10 Februari 1887 underrättades Öfverstyrelsen, att Eders Kejslerliga Majestät, på Kejslerliga Senatens derom gjorda underdåniga framställning bifallit till Stadsfullmäktiges i Borgå gjorda anhållan, att den till indragning bestämda treklassiga lägre elementarskolan i nämnda stad finge från röljande läsårs början för stadens räkning såsom en privat skola öfvertagas, samt att Kejslerliga Senaten funnit godt förordna:

att samtliga å stat för lägre elementarskolan upptagna löner, arvoden och anslag från och med Augusti månads utgång 1887 skola indragas;

att läraren vid skolan Otto Fredrik Linderos skall från samma tid uppföras på indragningsstat med bibehållande af sina löneförmåner; samt

att lägre elementarskolans bibliotek och arkiv samt dess undervisningsmateriel, såvidt den staten tillhör, skola till den nya kommunalskolan öfverlemnas, men dess penningemedel till landtränteriet inlevereras för att i landets skolfond ingå.

I nådig resolution af den 26 Mars 1887 förunnades Borgå stad för upprätthållande af ifrågavarande skola ett understöd af allmänna medel efter beräkning af 2,500 mark för hvardera af skolans två högre klasser att utgå i tio års tid från den 1 September 1887 på sätt och under de vilkor nådiga kungörelsen af den 11 December 1884 angående vilkoren för vissa privata läroanstalters understödande med statsmedel stadgar; i nådig kungörelse af den 10 Februari 1887 förordnade Eders Kejslerliga Majestät att, med ändring af mom. IX i nådiga förordningen den 23 Augusti 1883, tvåklassig elementarskola med svenskt undervisningsspråk ej skall i Borgå stad inrättas och underhållas.

Skolan besöktes läsåren 1884—87 af resp. 60, 52 och 43 elever.

Skolråd: detsamma som för lyceet.

Lovisa.

Elementarskolan. Från den 1 September 1884 vidtog den förra realskolans successiva ombildning till fyraklassig elementarskola i enlighet med den för reallyceerna fastställda lektionsplan. Realskolan kommer helt och hållet att upphöra med utgången af läsåret 1887—88.

Den 20 April 1886 utfärdades fullmakt å kollegatjensten i finska och svenska språken för filosofie magistern Johan Eugen Wegelius, som afled den 17 November samma år, hvarefter till tjensten utnämnts kollegan i Mariehamn A. Nylund. Kollegatjensten i ryska och tyska språken har fortfarande, i följd af brist på kompetent sökande stått ledig; under denna öfvergångstid hafva särskilda modifikationer, likasom vid öfriga skolor af samma slag, egt rum i timfördelningsplanen. Särskild religionslärare har fortfarande varit anställd.

Till lärarinna i sång konstituerades, efter lärarinnan E. Stenbäcks afgang till enahanda befattning vid realskolan i Helsingfors, den 26 Juni 1885 Hanna Pia Ruuth; lediga gymnastikläraretjensten har fortfarande handhafts af folkskolläraren M. Åkerlund.

Efter rektorn K. G. Ruuths den 29 December 1885 timade frånfälle har rektorsvården handhafts af kollegan K. K. Nyström.

Skolan besöktes läsåret 1884—85 af 61, 1885—86 af 61 och 1886—87 af 51 elever.

Skolråd: vicekonsul A. Björkstén, ordförande, tullförvaltaren O. Ugglå och justitierådmannen A. Stolpe.

Ekenäs.

Elementarskolan. Den förra realskolans successiva ombildning till elementarskola vidtog från den 1 September 1884 och afslutades med läsåret 1886—87, då fjärde klassen tillkom. Med derpåföljande läsåår upphör realskolan helt och hållet.

På egen begäran entledigades den 16 Januari 1885 sångläraren J. R. Thulé.

Till kollegatjensten i svenska och finska språken befullmäktigades den 7 December 1886 filosofiemagistern Albert Olivier Wialén. Konstitutorial utfärdades den 15 Maj 1885 å läraretjensten i sång för folkskolläraren Johan Anders Nordström och den 11 Januari 1887 å läraretjensten i kalligrafi och teckning, som blifvit ledig efter afidna lärarinnan A. E. Soldan, för Aurora Leontine Reuter. Undervisningen i ryska språket har fortfarande handhafts af lärarinnan vid realskolan E. Malm och i tyska språket af kollegan B. F. Nylander.

Sedan kollegan F. M. Lindén den 11 Januari 1887 förordnats att under två profår bestrida lektorstjensten i matematik och naturkunnighet vid seminarium i Ekenäs, kommer till denna profids utgång kollegatjensten i matematik vid elementarskolan att bestridas af vikarie.

Rektorsvården har fortfarande handhafs af kollegan K. Malin.

Skolan besöktes under de tre läseåren 1884—87 af resp. 52, 52 och 44 elever.

Skolråd: rådmannen J. E. G. Taucher, ordförande, medicinedoktorn O. F. Hornborg, borgmästaren C. J. Hammar, kaptenen Strömberg och handlanden E. Österholm.

Åbo.

Klassiska lyceum med svenskt undervisningsspråk. Sedan lektorn i religion, logik och svenska, rektorn E. T. F. Reuter den 28 Maj 1886 på begäran erhållit afsked från sin lektorstjänst, utnämndes af Kejsrerliga Senaten den 21 Juni samma år lektorn K. J. Arrhenius till rektor för lyceet. Till lektor i religion befullmäktigades den 11 December 1886 lektorn vid finska klassiska lyceet i Wiborg E. J. Savolin. Efter kollegan O. F. Borgs utnämning till folkskoleinspektor befullmäktigades den 4 December 1885 filosofiemagistern G. R. Törnågren till kollega i latin. Den 30 Mars 1886 erhöi kollegan V. T. Renvall afsked och den 4 December samma år befullmäktigades filosofiekandidaten Johan Fredrik Appelroth till kollega i historia, geografi och svenska. Den 4 September 1885 erhöi sångläraren C. G. Wasenius afsked och den 19 Februari 1886 förordnades filosofiemagistern Erik Emil Ekman att på två profår bestrida sånglärarebefattningen. Att tillsvidare förestå läroretjensten i teckning har filosofiemagistern H. Ingelius förordnats, sedan artisen Th. Wænerberg med läseåret 1886—87 från nämnda befattning afgått.

Vid provisoriska parallelafdelningen hafva särskilda lärareombyten inträffat. Till biträdande lektor i matematik förordnades den 3 Oktober 1884 filosofiedoktorn Emil Joh. Sourander och den 5 Oktober 1885 filosofiedoktorn Runar Freyvid Rancken; till biträdande kolleger förordnades den 3 Oktober 1884: i matematik filosofiemagistern Frans Eliel Hildén och i finska lärarekandidaten U. O. G. von Schrowe samt, efter dennes afgång till en kollegatjänst i Borgå, den 17 Augusti 1885 filosofiemagistern Emil August Alberg; sedan biträdande läraren, på indragningsstat uppförde kollegan R. F. Wennerberg den 22 September 1885 aflidit, inrättades, jemlikt Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse den 22 Oktober samma år en *biträdande kollegatjänst* i historia och geografi, till hvilken den 22 Januari 1886 förordnades filosofiemagistern Evald Ferd. Jahnsson. Med höstterminen 1886 afgick biträdande kollegan i religion K. A. Appelberg. Biträdande kollegatjensten i ryska språket har fortfarande handhafs af hofrådet A. Zandt.

Den 5 November 1884 beviljades en tillökning af förslagsvis 2,740 mark i anslaget till tjenstgöringsarvode, att utgå från den 1 September tillsvidare, och den 28 Maj 1885 ett extra anslag tillsvidare af 3,080 mark för upprätthållande af undervisningen å en 8:de klass vid hvardera afdelningen; den 17 Februari 1887

förordnade Kejslerliga Senaten, att för en kostnad af 15,200 mark ett nytt ventilationssystem skulle anbringas i lyceibyggnaden.

Lyceet besöktes läseåret 1884—85 af 444, läseåret 1885—86 af 405 och läseåret 1886—87 af 392 elever.

Skolråd: presidenten Th. von Hellens, ordförande, borgmästaren F. Juselius, kommerserådet G. A. Lindblom, hofrättsassessorn V. Björkman och kollegi-assessorn W. Björkman.

Klassiska lyceum med finskt undervisningsspråk. För läseåret 1884—85 tillkom andra klassen, å hvilken undervisningen bestreds af samma lärarepersonal, som under föregående läseår. För läseåret 1885—86 inrättades en kollegatjänst i latin och finska, till hvilken den 8 Maj 1886 befullmäktigades lärarekandidaten Anders Victor Hellman, och för läseåret 1886—87 en kollegatjänst i svenska och kalligrafi. Undervisningen i ryska, religion, sång och gymnastik bestreds fortfarande af tillförordnade lärare.

Sedan Eders Kejslerliga Majestät i nådigt bref af den 21 April 1887 funnit godt i nåder förordna att från början af läseåret 1887—88 de tre då återstående högsta klasserna af det privata finska elementarläroverket i Åbo skulle af staten på en gång öfvertagas för att gemensamt med de fem klasser, hvartill statslyceet då hunnit utvecklas, bilda ett fullständigt åttaklassigt lyceum, har lärarepersonalen från nämnda läseår blifvit fulltalig.

Från den 1 September 1887 är lyceet fullständigt inrymdt i den för det samma inredda lokal i kronan tillhöriga före detta spinnhusbyggnaderna i Åbo.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan T. W. Erich.

Några mindre anslag hafva för särskilda ändamål beviljats äfvensom årligen nödigt anslag för uppsättningen af hvarje tillkommande ny klass.

Elevantalet uppgick 1884—85 å två klasser till 64, 1885—86 å tre klasser till 106 och 1886—87 å fyra klasser till 145.

Skolråd: hofrättsrådet R. Idestam, ordförande, apotekaren H. V. Hjelt, medicinedoktorn G. von Essen.

Reallyceum. Den svenskspråkiga realskolans successiva ombildning till reallyceum, som vidtog den 1 September 1884, har fortgått enligt gällande föreskrifter och med samma lärarepersonal, som var anställd vid realskolan. Från läseåret 1887—88 tillkommer en lektor i matematik och fysik. Förra kollegatjänsten i dessa ämnen vid realskolan har under hela ifrågavarande tid handhafts af vikarie, äfvensom läraretjänsterna i religion, ryska och sång, sedan från sistnämnda befattning läraren C. G. Wasenius den 14 September 1884 erhöi afsked. För läseåret 1887—88 är dessutom en timlärare i tyska språket antagen.

För skild undervisning å 4:de klassens af realskolan hvardera årsafdelning

har samma anslag som förut, eller 3,600 mark, utgått. Med läsåret 1887—88 upphör realskolan helt och hållet.

Läroverket besöktes 1884—85 af 124, 1885—86 af 125 och 1886—87 af 145 elever.

Skolråd: hofrättsassessorn A. Grönvik, ordförande (afviden), stadsläkaren B. G. Hahl och kommerserådet Fr. Rettig.

Fruntimmersskolan. Från den 1 September 1886 vidtog skolans ombildning till femklassig efter den nya lektionsplanen. Till lediga lärarinnetjensten i gymnastik konstituerades den 20 December 1884 Anna Elise Jusélius och till lediga lärarinnetjensten i franska språket befullmäktigades den 4 December 1886 biträdande lärarinnan vid fruntimmersskolan i Wiborg A. A. Granberg; till en nyinrättad lärarinnetjenst i tyska, svenska och handarbete tillförordnades på tvenne profår den 11 Oktober 1887 Signe Sederholm; genom tillkomsten af denna nya tjänst erhöill kollegan Hulda Emilia Roos, som förut undervisat äfven i tyska, undervisning endast i religion och finska. Till lärarinnetjensten i teckning och kalligrafi, hvilken undervisning förut ålegat, den förra lärarinnan i franska, den senare kollegan i matematik och naturkunnighet, konstituerades den 4 December 1886 Alma Augusta Engblom, och den 5 Juli 1886 förordnades, efter sångläraren Wasenius' afgang, fru Sigrid Johanna Ilmoni att under två profår bestrida lärarinnetjensten i sång.

Den 30 Juli 1886 utfärdades enligt Kejsarliga Senatens förordnande af den 17 nästförutgångne Juli fullmakt för kollegan vid indragna realskolan i Nikolai-stad T. O. Ilmoni att från den 1 September 1887 vara kollega i historia, geografi och svenska språket.

Den 25 November 1885 beviljades ett extra anslag af 2,520 mark för upprätthållande af en femte klass, att utgå intill dess reorganisationen af de allmänna fruntimmersskolorna blefve genomförd.

Skolan besöktes läsåret 1884—85 af 158, 1885—86 af 155 och 1886—87 af 151 elever.

Skolråd: rektorn E. T. F. Reuter, ordförande, grefvinnan H. Creutz, medicinelicentiaten K. Kyrklund, handlanden J. Österblad och hofrättsrådinnan F. Idestam.

Nystad.

Elementarskolan. I lärarepersonalen hafva några förändringar icke inträffat. Läraretjensterna i sång och gymnastik, som icke kunnat ordinariter besättas, hafva fortfarande bestridts af vikarier.

Den 6 November 1885 meddelades tillstånd att ur skolans kassa med 500 mark utbetala kostnaden för ett orgelharmonium.

Elevernas antal har för hvarje af de tre läseåren uppgått till resp. 26, 24 och 25.

Skolråd: borgmästaren K. Aspelund, ordförande, stadsläkaren A. Achren och handlanden F. T. Lindroth.

Raumo.

Elementarskolan. Efter kollegan vid realskolan A. W. E. Modeens uppförande på indragningsstat från den 1 September 1885 bestreds kollegatjensten i religion, finska och svenska af vikarie läseåret 1885—86; till densamma befullmäktigades den 30 Juli 1886 lärarekandidaten Knut Emil Sonck, som dock icke tillträdde tjensten, emedan han qvarstod såsom tjenstförrättande vid lektorstjensten i religion vid seminarium i Ekenäs, till hvilken tjenst han den 17 December 1886 utnämndes och derefter på prof tillförordnades. I följd häraf bestrides hans kollegatjenst i Raumo under nämnda profid af vikarie. Med sång- och gymnastikläraretjensterna är förhållandet detsamma som i Nystad.

Elevantalet har under hvarje af de tre läseåren uppgått till resp. 11, 6 och 12.

Med anledning af den ringa elevfrekvensen kommer, enligt Kejsrerliga Senatens under den allmänna öfversigten anförda förordnande, med besättandet af lediga läraretjenster att anstå och skola desamma tillsvidare skötas af vikarier.

Skolråd: filosofiekandidaten V. Panelius, ordförande, vicepastor H. E. Wegelius, repslagaremästaren K. E. Rostedt, mätaren Isak Rosendal och fröken E. Ljungberg.

Björneborg.

Elementarskolan med svenskt undervisningsspråk. Å lediga kollegatjensten i religion och finska utfärdades den 22 Mars 1887 fullmakt för filosofiekandidaten Jooseppi Mustakallio, som under två profår förestått tjensten. Sedan kollegan och tjenstförrättande rektorn K. E. Granqvist erhållit tjenstledighet för sjuklighet läseåret 1886—1887 samt derefter under följande läseår, handhafves rektorsvården af kollegan J. I. Tamsén. Sång- och gymnastikläraretjensterna ha fortfarande bestridts af tillförordnade lärare.

Den 16 Oktober 1885 beviljades 400 mark till anskaffande af nödig gymnastikredskap.

Skolan besöktes läseåret 1884—85 af 31, 1885—86 af 39 och 1886—87 af 21 elever. Äfven här komma tillsvidare lediga läraretjenster icke att ordinariter besättas.

Skolråd: borgmästaren E. Molander, ordförande, tullförvaltaren A. von Willebrand, handlanden C. Rosenlew, pastorsadjunkten R. Grönvall och rådmannen J. K. Lönnbeck.

Elementarskolan med finskt undervisningsspråk. Från läseåret 1885—1886 inrättades en kollegatjänst i religion, historia och geografi, till hvilken den 20 April 1886 befullmäktigades lärarekandidaten Karl Emil Nordberg, och från följande läseår kollegatjänster i latin och finska samt i ryska och tyska. Till den förra befullmäktigades den 7 December 1887 filosofiemagistern Kaarlo Kustaa Jaakkola; den senare har deremot icke kunnat ordinariter besättas. Till lärare-tjensten i kalligrafi och teckning konstituerades den 4 December 1886 Jenny Emilia Lilius; gymnastikläraretjensten bestrides på prof af Uno Alfons Saxén, som dertill förordnades den 12 Oktober 1886; sångläraretjensten har icke kunnat ordinariter besättas.

Elevantalet utgjorde under läseåret 1884—85 å de två i verksamhet varande klasserna 73, läseåret 1885—86 å tre klasser 93 och 1886—87, då skolan var fullständig, 118.

Skolråd: filosofiemagistern G. Grönfelt, ordförande, hofrådet K. F. Levonius, postförvaltaren K. Lindeman, tjänstförrättande kapellanen V. Kaitila och fabrikör F. W. Hjulberg.

Mariehamn.

Elementarskolan. Skolan, som den 1 September 1884 trädde i verksamhet med en klass, erhöll sin 2:dra klass under derpåföljande läseår. Å kollegatjensten i matematik, naturalhistoria, geografi, historia och kalligrafi utfärdades den 10 Juli 1885 fullmakt för filosofiekandidaten Ivar Ferdinand Bergroth, åt hvilken äfven rektorsvården öfverlemnats. Till kollega i religion, finska och svenska språken befullmäktigades den 4 December 1886 filosofiemagistern Alexander Nylund. Sång- och gymnastikläraretjensterna hafva bestridts af vikarier.

I nådigt bref till Öfverstyrelsen af den 21 Januari 1887 fann Eders Kejsersliga Majestät godt tillåta, att på försök från följande läseårs början tillsvidare jemväl flickor finge i skolan intagas, dock med sådant vilkor, att de qvinliga elevernas ålder icke må öfverstiga fyllda tretton år samt att undervisningen i ryska och tyska språken, utan förhöjning i läroverkets stat, varder anförtrodd åt en lärarinna, hvilken det tillika åligger att utöfva qvinlig tillsyn vid läroinrättningen.

Skolan besöktes 1884—85 af 14, 1885—86 af 14 och 1886—87 af 12 elever.

Skolråd: medicinlicentiaten N. G. Durchman, ordförande, postförvaltaren U. L. Godenhjelm, vicekonsulerna N. Sittkoff och H. F. Tamelander samt navigationsläraren J. T. Schröder.

Tavastehus.

Normallyceum. Den 29 November 1884 utfärdades konstitutorial för utnämnde franske språkläraren E. S. Koskinen och utnämnde sångläraren J. Hahl. Några andra förändringar i lärarepersonalen hafva icke förekommit än att biträ-

dande lektorn K. Forsman från den 1 September 1885 öfverflyttade till en lektorstjänst i Borgå och att under vårterminen 1887 sångläraren J. Hahl med döden afgick. Till biträdande lektor i latin och grekiska tillförordnades från nämnda tid filosofiemagistern Julius Anselm Lyly.

Från den 1 September 1887 har läroverket förändrats till vanligt *klassiskt lyceum*. Efter samtliga öfverlärares och lektorn Genetz' öfverflyttande till det nya finska normallyceet i Helsingfors, kommer lärarepersonalen att kompletteras i enlighet med förhållandet vid klassiskt lyceum, utom att det befunnits nödigt att tillsvidare anställa en biträdande kollega i svenska språket med afönning ur tjänstgöringsarvodet. Den 21 Juni 1887 utnämndes af Kejsrerliga Senaten lektorn K. J. Blomstedt till rektor för lyceet; till prorektor har af Öfverstyrelsen kollegan A. E. Favén tillförordnats.

Den 8 Oktober 1885 meddelades tillstånd att ur tjänstgöringsarvodet 280 mark finge utbetalas åt gymnastikläraren för lärarekandidaternas handledande i pedagogisk gymnastik, och den 2 December 1886 beviljades 280 mark för beko-stande af grekisk-rysk religionsundervisning.

De vid lyceet inskrifna lärarekandidaternas antal utgjorde läsåret 1884—85 höstterminen 6 och vårterminen 4, 1885—86 höstterminen 6 och vårterminen 5, 1886—87 höstterminen 14 och vårterminen 12. Praktiska lärareprof hafva under de tre läsåren aflagts till ett antal af resp. 17, 32 och 28.

Läroverket besöktes under de tre läsåren 1884—86 af resp. 291, 289 och 284 elever.

Skolråd: apotekaren J. Åkerman, pastorn A. V. Appelqvist, landskamreren G. W. Liukkonen, medicinedoktorn C. H. Bartram och länelandtmätaren A. F. Borgenström.

Tammerfors.

Reallyceum. Realskolans ombildning till reallyceum har under ifrågavarande tid successivt försiggått. Densamma upphörde helt och hållet med läsåret 1886—87, då några elever icke funnos på 4:de klassens äldre årsafdelning. Vid nämnda läsårs utgång erhöll reallyceum sin 4:de klass. Undervisningen derstädes har bestridts med realskolans lärarepersonal, förutom undervisningen i latin, för hvilken kostnaden utgått ur tjänstgöringsarvodet. Sedan kollegan i matematik och fysik vid realskolan E. Maunulin från den 1 September samma år afgått till en lektorstjänst vid lyceum i Kuopio, har kollegatjänsten i förberörda ämnen handhafs af vikarie och undervisning i tyska varit dermed förenad från och med läsåret 1886—87. Den 31 December 1884 erhöll ryske språkläraren K. G. Söderlund afsked med pension och beviljades den 30 Januari 1885 ett extra anslag af 900 mark till afönande tillsvidare af rysk språklärare.

Rektorsvärden har handhafs af realskolans rektor kollegan J. Stolpe.

Elevfrekvensen uppgick under de tre läsåren 1884—87 till resp. 43, 55 och 66 elever.

Skolråd: borgmästaren F. V. Procopé, ordförande, provincialläkaren E. von Bonsdorff, kommerserådet L. J. Hammarén, handlanden F. Sumelius och färgaremästaren H. Liljeroos.

Elementarskolan. Skolan, som trädde i verksamhet med en klass den 1 September 1884, blef fullständig vid utgången af läsåret 1886—87, då en 4:de klass tillkom. Under första läsåret bestreds undervisningen af en vikarierande kollega med undervisningsskyldighet i första klassens samtliga ämnen äfvensom af tillförordnade lärare i sång och gymnastik. Från början af läsåret 1885—86 inrättades tvenne kollegatjänster, den ena med undervisningsskyldighet i svenska och finska samt tillsvidare i tyska, den andra i matematik och naturalhistoria med undervisningsskyldighet tillsvidare i historia och geografi, äfvensom en läraretjänst i teckning och kalligrafi. Till den förra kollegatjänsten befullmäktigades den 22 Maj 1885 filosofiemagistern Kaarlo Dahlström, som tillträdde tjänsten den 1 derpåföljande September, och till den senare den 4 December 1885 från den 1 September 1886 filosofiekandidaten Edvard Valentin Emeleus; till läraretjänsten i teckning och kalligrafi konstituerades den 15 November 1887 Irene Sterenius. Från och med läsåret 1886—87 tillkommo kollegatjänster i ryska och tyska samt i religion, historia och geografi; den förra har tillsvidare icke kunnat ordinariter besättas, å den senare utfärdades den 10 Maj 1887 fullmakt för kollegan vid elementarskolan i Kexholm filosofiemagistern Anders Enoch Lindfors. Sedan för en femte kollegatjänst i latin och svenska fullmakt den 10 December 1887 från den 1 September 1888 utfärdats för filosofiemagistern Julius Gustaf Nordling och Vendla Augusta Forsström den 10 Maj 1887 konstituerats till lärarinna i sång och kollegan vid reallyceum O. R. Borg den 30 Juli samma år till lärare i gymnastik, är läropersonalen fulltalig. Rektorsvården handhafves tillsvidare af kollegan Emeleus.

Den 23 December 1886 beviljades ett extra anslag af 300 mark för anskaffande af naturalhistorisk undervisningsmateriel.

Skolan besöktes 1884—85 å en klass af 12, 1885—86 å två klasser af 21 och 1886—87 å tre klasser af 28 elever.

Skolråd: handlanden G. O. Sumelius, ordförande, kaptenen F. Mörtengren, rådmannen V. Cajanus, kassören O. Björkell och handlanden A. Fontell.

Wiborg.

Lyceum med svenskt undervisningsspråk. Till lektor i historia, geografi och svenska språket befullmäktigades den 14 Maj 1886 filosofiemagistern Gustaf Valdemar Wahlroos och den 2 December 1884 utfärdades konstitutorial å sång-

lärarexamen för kapellmästaren Karl Theodor Sörensen. Sedan kollegan Karl Severin Emeleus den 3 Juli 1886 afidit, befullmäktigades den 19 April 1887 filosofiemagistern Paul Henrik Roos till kollega i latin, svenska och tillsvidare historia. Genom kollegan i ryska språket A. Lilius' afgang med läsåret 1886—87 till en translatörsbefattning i Kejserliga Senaten, är kollegatjensten i ryska språket ledig.

Sedan lektorn J. R. Relander anhållit om afsked från rektorsbefattningen, utnämndes af Kejserliga Senaten den 10 December 1886 lektorn doktor G. Lagus till rektor för lyceet. Den 8 Mars 1887 tillförordnades af Öfverstyrelsen lektorn A. Bergroth till prorektor.

I skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen af den 9 December 1886 under rättades Öfverstyrelsen att Kejserliga Senaten funnit godt gilla och fastställa ritningar till en utvidgning af lyceihuset samt anbefalt Byggnadsöfverstyrelsen att låta i enlighet med densamma utföra ifrågavarande ändrings- och tillbyggnadsarbete, som borde utföras under tider och på sådant sätt, att något hinder för läroverkets verksamhet under läseterminerna icke uppstode samt att kostnaderna därför icke öfverstege 50,000 mark.

Den 26 Maj 1887 beviljades ett extra anslag af 400 mark för ändring och tillökning af gymnastikappareljen.

Lyceet besöktes 1884—85 af 206, 1885—86 af 197 och 1886—87 af 194 elever.

Skolråd: hofrättsrådet G. J. Palmroth, ordförande, professorn G. J. Strömberg, kommerserådet W. Hackman, assessorn L. Clouberg och bokhandlanden W. Hoving.

Lyceum med finskt undervisningsspråk. Läroverket öppnades den 1 September 1884 med sex klasser i enlighet med föreskrifterna i Kejserliga Senatens bref den 13 December 1883, som finnes anfördt i föregående treårsberättelse. Under första läsåret bestreds undervisningen af vikarier vid tre lektorstjänster och samtliga fem kollegatjänster äfvensom vid läraretjänsterna i tyska, franska sång och gymnastik. Den 13 Maj 1885 befullmäktigades teologiekandidaten Emil Joakim Savolin till lektor i religion, logik och svenska, och den 16 Mars 1885 tillförordnades på två profår filosofiedoktorn Nils Robert af Ursin till lektor i latin och filosofiedoktorn Emil Johan Sourander till lektor i matematik och fysik. Till kollega i ryska språket befullmäktigades den 17 Mars 1885 filosofiemagistern Salomon Manninen och den 15 Maj samma år till kolleger: filosofiemagistern Georg Wilhelm Walle i latin och finska, filosofiekandidaten D. Lassila i matematik och kalligrafi, filosofiekandidaten Axel Hjalmar Corander i historia, geografi och naturalhistoria samt den 22 maj samma år kollegan vid elementarskolan i Kexholm T. J. Sirelius i finska och svenska. Den 7 december 1885 konstitue-

rades folkskolläraren A. Rikström till lärare i sång. Då från början af läsåret 1885—86 två lektorstjenster tillkommo, blef sålunda lärarepersonalen fulltalig. Till den ena af dessa lektorstjenster med undervisningsskyldighet i latin befullmäktigades den 11 Maj 1886 kollegan G. W. Walle och till den andra, hvilken var förenad med undervisning i historia, geografi och finska, samma dag filosofie-Magistern Antti Daniel Helander, som åtnjöt tjänstledighet under läsåret 1886—87. Till lärare i tyska språket konstituerades den 10 Juli 1886 fru S. K. Qvist, till lärare i franska språket den 8 Februari 1887 lektorn E. J. Sourander; till lärare i gymnastik tillförordnades på två profår den 12 Oktober 1886 studeranden Max Fredrik Alfthan.

Rektorsvården har tillsvidare handhafts af lektorn Walle.

Den 11 December 1884 beviljades 600 mark till bekostande af grekisk-rysk religionsundervisning och den 19 December samma år 3,000 mark till anskaffande af undervisningsmateriel samt den 21 Juni 1887 4,244 mark till inköp af nödiga möbler och inventarier. För öfrigt har under lyceets utveckling särskilda gånger medel utanordnats för uppsättning af de nya klasserna. Till lyceet kommer, jemlikt Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse den 12 Juli 1887, vid utgången af läsåret 1887—88 den fysikaliska läromaterielen vid indragna realskolan i Lovisa att öfverflyttas.

Läroverket besöktes 1884—85 af 207, 1885—86 af 222 och 1886—87 af 243 elever.

Skolråd: rådmannen A. Thomé, ordförande, medicinedoktorn A. Blomberg, handlanden J. Lindström, folkskoleinspektorn O. Hynén och bankokommissarien K. G. Ramstén.

Elementarskolan. Realskolans successiva ombildning till elementarskola vidtog från den 1 September 1884. I Eders Kejslerliga Majestäts nådiga bref den 5 Augusti 1886 stadgades att fyraklassiga elementarskolan i Wiborg med finskt undervisningsspråk skulle, med syfte att meddela eleverna en för praktiska banor lämpligen afslutad undervisning samt derjemte äfven utgöra förberedelse för inträde i det till inrättande derstädes föreslagna handelsläroverk, utvidgas till *femklassig* med sådana lärokurser, som för ändamålet kunde finnas lämpliga, hvarjemte stat fastställdes, upptagande fem kolleger samt lärare i religion, teckning, sång och gymnastik äfvensom till tjänstgöringsarvoden samt för bestridande af undervisningen i engelska språket och grekisk-ryska religionen 4,000 mark. I Kejslerliga Senatens bref af den 17 Februari 1887 fastställdes lektionsplan och lärokurser.

Undervisningen har handhafts af förra realskolans lärarepersonal, och hafva under hela den nu ifrågavarande tiden kollegatjensterna i tyska, svenska och

kalligrafi samt i matematik och fysik äfvensom gymnastikläraretjensten bestridts af vikarier. Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan H. Zilliacus.

Den 28 Maj 1885 beviljades 1,000 mark för anordnande af skild undervisning å hvardera årsafdelningen af realskolans 4:de klass. I skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen den 28 Januari 1887 underrättades Öfverstyrelsen att Kejsersliga Senaten funnit godt gilla och fastställa ritningar för en tillbyggnad till elementarskolans hus samt förordnat, att arbetet skulle på Byggnadsöfverstyrelsens föranstaltande och under dess inseende utföras på entreprenad under sådan tid af året, att något hinder för läroverkets verksamhet derigenom icke uppstode.

Elevantalet uppgick under de tre läseåren 1884—87 till resp. 64, 53 och 64.

Skolråd: detsamma som för finska lyceet.

Fruntimmersskolan med svenskt undervisningsspråk. Från den 1 September 1886 vidtog skolans ombildning till femklassig enligt den nya lektionsplanen. I följd häraf afgingo med vårterminen 1886 biträdande lärarinnorna S. K. Qvist och A. A. Granberg samt tillförordnade lärarene i finska språket och i religion.

Från början af läseåret 1886—87 tillkommo följande nya tjänster: en kollegatjänst i religion och finska, som tillsvidare bestrides af vikarier, en lärarinnetjänst i franska språket, till hvilken den 4 Decembes 1886 befullmäktigades Eva Charlotta Perander, och en lärarinne- (eller lärare-) tjänst i kalligrafi och teckning, hvarå den 23 April 1887 konstitutorial utfärdades för fru Anna Elisabeth Walle. Sedan lärarinnan i tyska språket och i gymnastik A. W. Soldan den 25 Mars 1885 afidit, befullmäktigades den 11 December 1886 Johanna Katharina Alftan till lärarinna i nämnda språk, och den 16 Juli 1886 förordnades Naema Öhmann att under två profår bestrida lärarinnetjensten i gymnastik. Den 14 September 1886 erhöll Anna Forstén, som från läseåret 1881—82 såsom vikarie handhaft sångläraretjensten, konstitutorial å densamma.

Följande extra anslag hafva beviljats: den 18 September 1884 6,437 mark till reparation af möbler och inventarier samt inköp af sådana, som för det nya läroverkshusets inredning erfordrades, hvarvid åt föreståndarinnan Perander öfverlämnades att i samråd med den arkitekt, som öfvervakade arbetet vid skolans under uppförande varande nya hus, ombesörja reparationen och inköpen; den 17 April 1885 ett tillskott af 525 mark för då pågående läseår i anslaget till ved och ljus, som från den 1 September samma år förhöjdes till 1,500 mark; den 13 November 1885 400 mark för bekostande af musik vid gymnastiköfningarna; den 17 Juli 1886 399 mark 76 penni till betäckande af uppkomna brister i anslaget till ved och ljus samt i skolkassan; den 7 Oktober 1886 1,500 mark för inköp af ett piano; den 15 Oktober 1886 425 mark till anskaffande af åtskillig undervisningsmateriel; den 23 December 1886 110 mark för komplettering af gymna-

stikredskapen och den 20 Augusti 1887 403 mark till betäckande af en uppkommen brist i skolkassan.

Elevernas antal utgjorde under de tre läseåren 1884—87 resp. 140, 128 och 118.

Skolråd: lektorn A. E. Modeen, ordförande, hofrättsassessorn N. Selin, medicinedoktorn O. Hoffström samt fruarna A. Hornborg och E. Frankenhæuser.

Fruentimmersskolan med finskt undervisningsspråk. Jemlikt Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse af den 31 Mars 1886 öfvertog staten från den 1 September 1886 privata finska fruentimmersskolan, hvarvid af dess egare öfverläts åt statsskolan utan ersättning privatskolan tillhörande möbler, inventarier och undervisningsmateriel jemte tvenne stipendiefonder, den ena å 2,000 och den andra å 5,000 mark. Under första året bestreds undervisningen af vikarier vid samtliga lärare- och lärarinnetjänster; föreståndarinnebefattningen handhades af förra privatskolans föreståndarinna Alina Renfors, som den 16 April 1887 erhöll fullmakt å nämnda befattning med undervisningsskyldighet i handarbete, geografi och historisk läsning. Den 30 Oktober 1886 befullmäktigades fru S. K. Qvist till lärarinna i tyska språket. Öfriga lärare- och lärarinnebefattningar komma först under läseåret 1887—88 att ordinariter besättas. Under första läseåret begagnade skolan fortfarande det för privatskolan upplåtna, kronan tillhöriga hus, hvori svenska fruentimmersskolan förut varit inrymd; derefter har annan lämpligare lokal upphyrts.

Den 31 Mars 1887 beviljades 800 mark till inköp af läromateriel.

Skolan besöktes 1886—87 af 77 elever.

Skolråd: kaptenen G. Z. Sandman, ordförande, pastorn K. G. Sirén, assessorn E. Fabritius, fruarna H. Winter och A. Kumlin.

Fredrikshamn.

Lägre elementarskolan. Enligt föreskrifterna i Kejsarliga Senatens bref den 25 Januari 1884 upphörde skolan helt och hållet vid utgången af läseåret 1884—85, och från den 1 September 1885 uppfördes rektorn E. J. F. Streng på indragningsstat. Åt rektorn Streng hade den 5 November 1884 beviljats ett tillskottsarvode af 400 mark från den 1 September 1884, sålänge han vid sin tjänst kvarstode.

Under läseåret 1884—85 besöktes skolan af 12 elever.

Det förra skolrådet kvarstod till den 1 September 1885.

Fruentimmersskolan. Undervisningen har handhafs på enahanda sätt som under föregående läseår, nemligen af tjänstförrättande föreståndarinnan T. K. Sjöblom och biträdande lärarinnan M. Thölberg samt behöfligt antal timlärare och lärarinnor.

Den 25 November 1885 beviljades ett extra anslag af förslagsvis 3,650 mark till aflönande af timlärare att utgå från den 1 September 1885, sålänge skolan vid sin nuvarande organisation bibehålles, och den 2 Januari 1886 280 mark till bekostande af grekisk-rysk religionsundervisning samt den 11 Februari 1886 74 mark 25 penni till anskaffande af undervisningsmateriel i teckning.

Skolan har under läseåren 1884—87 besökts af resp. 76, 74 och 75 elever.

Skolråd: prosten V. V. Lindqvist, ordförande, medicinedoktorn K. Bergstedt, assessor O. Florell, friherrinnan A. Wrede och röken E. Hakulin.

Willmanstrand.

Elementarskolan. Skolans verksamhet vidtog från den 1 September 1884 med en klass och blef under följande läseår fullständig. Den 20 April 1885 utfärdades fullmakt å en kollegatjänst i historia, geografi, matematik och naturkunnet samt kalligrafi för filosofiemagistern Kustaa Reetrikki Weijola. Till den andra kollegatjensten i religion, svenska och finska har utnämnts filosofiemagistern Karl Gustaf Svan, som derå erhöill fullmakt den 11 December 1886. Till läraretjensten i gymnastik konstituerades den 5 Februari 1886 folkskoleläraren Adam Lindh; läraretjensten i sång har bestridts af vikarie. Framdeles komma lediga läraretjenster vid skolan att tillsvidare icke ordinariter besättas.

Till rektor har af Öfverstyrelsen förordnats kollegan Weijola.

För hvardera af läseåren 1884—85 och 1885—86 har 280 mark beviljats till aflönande af grekisk-rysk religionslärare.

Elevantalet har under de tre läseåren 1884—87 uppgått till resp. 12, 19 och 20.

Skolråd: fängelsedirektören G. A. Wahlström, ordförande, pastorn G. Grönberg och folkskoleläraren K. Oittinen.

Kexholm.

Elementarskolan. Skolans första klass trädde i verksamhet den 1 September 1884 och den andra följande läseår, då äfven före detta rektorn vid indragna elementarskolan K. J. Moberg, som haft sig rektorsvården vid realskolan anförtrödd, afgick och till rektor af Öfverstyrelsen förordnades kollegan H. W. Renqvist.

Från början af läseåret 1885—86 öfverflyttades kollegan T. J. Sirelius till en kollegatjänst vid finska lyceet i Wiborg, och till kollega i religion, historia, geografi, svenska och finska språket befullmäktigades den 25 Januari 1887 filosofiekandidaten A. E. Lindfors, som dock icke tillträdde tjensten, emedan han snart derefter öfverfördes till en kollegatjänst vid elementarskolan i Tammerfors. Framdeles komma lediga läraretjenster vid skolan icke att ordinariter besättas.

Skolan besöktes under läseåren 1884—87 af resp. 6, 5 och 7 elever.

Skolråd: borgmästaren M. Th. Stenius, ordförande, provincialläkaren A.

Krogerus, stadsläkaren E. Roos, kontrollören D. Nikolainen och handlanden A. Lisitzin.

Sordavala.

Elementarskolan. Första klassen trädde i verksamhet den 1 September 1884 och den andra derpå följande läseår. Den 17 Januari 1886 afled kollegan G. Hj. Lindeqvist; den 7 December 1886 utfärdades från den 1 Maj 1887 fullmakt för biträdande kollegan vid elementarskolan i Brahestad filosofiekandidaten Karl Eliel Petander å kollegatjensten i religion, historia, geografi, svenska och finska språken. Denne transporterades dock snart derefter till en kollegatjenst vid elementarskolan i Torneå. Den 16 Augusti 1887 erhöll gymnastikläraren M. Rautio på begäran afsked.

Skolan besöktes under läseåren 1884—87 af resp. 16, 13 och 9 elever.

Skolråd: provincialläkaren H. A. Hällström, ordförande, friherre K. G. Boije och fru M. Berg.

Kotka.

Elementarskolan. Den nyinrättade skolan öppnades med en klass den 1 September 1884 och blef med följande läseår, då andra klassen tillkom, fullständig. Under de två första läseåren handhades hvardera kollegatjensten af vikarier. Till kollegatjensten i historia, geografi, matematik m. m. befullmäktigades den 10 April 1886 filosofiemagistern Hjalmar Filip Lilius, som af Öfverstyrelsen tillförordnats till rektor; den andra kollegatjensten har tillsvidare icke kunnat ordinariter besättas, liksom icke heller gymnastikläraretjensten. Till lärare i sång konstituerades den 9 Juli 1887 folkskolläraren Johan Nylenius.

Elevantalet utgjorde under de tre läseåren 1884—87 resp. 19, 26 och 24.

Skolråd: borgmästaren O. Backman, ordförande, stadskamreraren W. Cadenius och bokhandlanden W. Weman.

S:t Michel.

Lyceum. Den 24 December 1884 afled lektorn F. Polén och till lektor i religion, finska och logik utnämndes den 8 Oktober 1886 kollegan vid Wiborgs finska lyceum teologiekandidaten S. Manninen; på grund af hos Kejsrerliga Senaten anförda besvär blef den 11 Mars 1887 fullmakt å lektorstjensten i religion utfärdad för filosofiekandidaten Jakob Haniel Päivärinta. Äfvenledes på grund af hos Kejsrerliga Senaten anförda besvär transporterades den 2 April 1885 lektorn i historia m. m. K. A. Bergholm till enahanda tjenst vid lyceum i Borgå och till lektor i historia, geografi och svenska befullmäktigades den 4 December 1885 lektorn vid seminariet i Ekenäs doktorn A. L. Sundholm. Den 5 November 1884 afled kollegan och tyske språkläraren K. O. Forsell och den 4 December

1885 utfärdades fullmakt å kollegatjensten i historia, geografi och naturalhistoria för filosofiekandidaten Gerhard Emil Åkesson. På prof hafva tillförordnats: till tyska språkläraretjensten Edith Elisabeth Kuhlman, till sångläraretjensten Viktor Allardt och till gymnastikläraretjensten kollegan G. E. Åkesson. Tjänstledighet har från början af läseåret 1885 86 för sjuklighet åtnjutits af kollegan och franska språkläraren C. M. Lindfors.

Följande extra anslag hafva beviljats: den 28 Maj 1885 356 mark 33 penni till fyllande af en uppkommen brist i skolkassan samt 671 mark 33 penni till anskaffande af möbler för 8:de klassen och reallinien; den 25 November 1885 ett tillskott om 300 mark årligen i det bidrag till skolkassan lyceet af allmänna medel förut erhållit; den 11 Februari 1886 370 mark för uppsättning af en enkel gymnastikapparelj å lyceets gårdsplan och till inköp af ett skåp för naturaliesamlingarna; samt den 17 Februari 1887 200 mark för anskaffande af tio stycken nya pulpeter.

Lyceet besöktes under de tre läseåren 1884—87 af resp. 78, 90 och 104 elever.

Skolråd: fältprosten K. J. G. Sirelius, ordförande, provencialläkaren H. G. Hällström, borgmästaren G. P. Alopæus, vicehäradshöfding H. Lang och slotts- och lasarettsläkaren J. A. Backman.

Heinola.

Elementarskolan. Realskolans successiva ombildning till elementarskola vidtog från den 1 September 1884 och afslutades med läseåret 1886—87, då uppflyttning första gången skedde till elementarskolans fjerde klass. Med derpåföljande läseår upphör realskolan helt och hållet.

Afsked beviljades den 13 April 1886 kollegan I. K. Forsman och den 21 Maj samma år kollegan P. W. Hoffström. Till en kollegatjänst i latin och svenska befullmäktigades den 7 December 1886 filosofiemagistern Karl Oskar Grönros från den 1 Maj 1887; från början af läseåret 1886—87 inrättades en kollegatjänst i religion och svenska, hvarå filosofiemagistern Johan Emil Niloni den 8 Februari 1887 erhöi fullmakt, samt en dylik tjänst i ryska och tyska; och afgingo med nämnda läseår de vid realskolan anställde lärarene i religion och ryska äfvensom vikarien för kollegatjensten vid realskolan i matematik och fysik. Från följande läseår tillkommer ytterligare vid elementarskolan en kollegatjänst i matematik och naturkunnighet. Kollegan J. E. Niloni afled den 16 Juli 1887.

Skolan besöktes under läseåren 1884—87 af resp. 32, 31 och 30 elever.

Skolråd: provencialläkaren F. Flodin, ordförande, häradshöfdingen A. E. Adler samt handlandene E. A. Palmroth och A. Malin.

Nyslott.

Reallyceum. Från den 1 September 1884 vidtog realskolans ombildning till reallyceum, och upphör realskolan helt och hållet med läsåret 1887—1888. Undervisningen har under nu ifrågavarande tid handhafs af realskolans lärarepersonal, hvarvid tvenne kollegatjenster äfvensom läraretjensterna i religion, engelska och gymnastik bestridts af vikarier. Den 19 April 1887 befullmäktigades till kollega vid reallyceum i matematik och tillsvidare fysik filosofiemagistern Karl August Snellman; från och med läsåret 1887—88 har äfven derstädes en lektorstjenst i matematik och tillsvidare naturalhistoria inrättats.

Den 30 Januari 1885 anslogos 1,000 mark till anskaffande af skolmöbel, hvarförutom särskilda tillskott till religionslärarearvodet beviljats.

Läroverket besöktes läsåret 1884—85 af 63, 1885—86 af 55 och 1886—87 af 61 elever.

Skolråd: häradshöfdingen H. F. Forss, ordförande, provincialläkaren K. W. Envald, kommerserådet O. Hedlund, fabrikanten J. Strömberg och tullförvaltaren O. W. Segercrantz.

Kuopio.

Lyceum. Efter lektorn H. F. Öhrboms död och lektorn K. H. O. Grotenfelts öfverförande till en lektorstjenst i Borgå, utfärdades den 8 Juni 1885 fullmakter å lektorstjensten i matematik och fysik för kollegan vid realskolan i Tammerfors E. Maunulin och å lektorstjensten i latin för filosofiemagistern Anton Erik Forsman. Den 4 December 1885 befullmäktigades lärarekandidaten Anders Viktor Hellman till kollega i latin och finska; å samma befattning erhöll filosofiemagistern Otto Julius Cantell fullmakt den 7 Oktober 1886, sedan Hellman, som icke tillträdde tjensten i Kuopio, transporterats till enahanda tjenst vid finska lyceet i Åbo. Tjenstledighet åtnjöts 1886—87 af lektorn L. M. Runeberg. Den 12 April 1885 afled kollegan i ryska språket O. Argillander, hvarefter till kollega i nämnda språk den 19 April 1887 befullmäktigades Knut Paul Gustafsson.

Den 9 Juli 1886 erhöll på begäran gymnastikläraren K. A. Aschan afsked; till tjensten konstituerades den 18 Juni 1887 Edvard Rudolf Hammarström.

Sedan lektorn A. Helander afgått från rektorsbefattningen, utnämndes den 3 Mars 1887 af Kejsrerliga Senaten lektorn J. Schwartzberg till rektor för läroverket; till prorektor har lektorn E. Winter tillförordnats.

Den 4 September 1885 fann Kejsrerliga Senaten för godt bifalla dertill att parallelafdelningar för läsåret 1885—86 inrättades till 1:sta och 2:dra klasserna, vid hvilka parallellklasser realskolans lärare egde meddela undervisning, motsvarande den undervisningsskyldighet dem dittills ålegat vid realskolans två lägsta klasser, och beviljades för nämnda läsår ett anslag af 1,120 mark för ombesörjande af den undervisning desse lärare ej kunde skyldigkännas att öfvertaga, äf-

vensom 150 mark såsom godtgörelse för ökad arbete åt lyceets vaktmästare. Den 27 Mars 1886 beviljades för enahanda ändamål 2,220 mark och den 12 Juli 1887, sedan ordinarie kollegerne vid indragna realskolan öfverförts till finska fruntimmersskolan, 6,160 mark. För öfrigt hafva särskilda extra anslag beviljats för anskaffande af möbler och inventarier för parallellklasserna äfvensom för bekostande af grekisk-rysk religionsundervisning.

I skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen den 21 Januari 1887 underrättades Öfverstyrelsen att Kejsrerliga Senaten funnit godt fastställa af Byggnadsstyrelsen uppgjorda ritningar till särskilda ändringar och tillbyggnader i lyceets hus samt anbefalt nämnda Öfverstyrelse att låta utföra arbetet, som borde verkställas på sådant sätt, att något hinder för läroverkets verksamhet i den förut befintliga lokalen under läseterminerna icke uppstode.

Lyceet besöktes läseåret 1884—85 af 286, 1885—86 af 298 och 1886—87 af 290 elever.

Skolråd: biskopen G. Johansson, ordförande, häradshöfdingen E. F. Andersin, borgmästaren F. O. Möller, handlanden Jauhainen och domkapitelssekreteraren K. A. Herckman.

Realskolan. Under ifrågavarande tid har skolans indragning från utgången af läseåret 1883—84, då första klassen upphörde, fortgått klass för klass, så att skolan helt och hållet kommer att upphöra med läseåret 1887—88. Från och med läseåret 1884—85 anvisades realskolans lärare att undervisa på parallellklasserna vid lyceet i stället för den minskning i undervisningsskyldighet dem vid realskolan tillkom, och från och med läseåret 1887—88 hafva, jemlikt Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse den 7 Juni 1887, de ordinarie kollegerne U. V. Telén, O. R. W. Wallenius och B. Granit öfverförts till finska fruntimmersskolan. För anordnande af skild undervisning å hvardera årsafdelningen af realskolans 4:de klass beviljades den 28 Maj 1885 1,500 mark för läseåret och genom Ecklesiastik Expeditionens ofvannämnda skrifvelse anvisades för ombesörjande af undervisningen för den återstående klassafdelningen under läseåret 1887—88 genom timplärare samt handhafvande af rektorsvården vid densamma ett extra anslag i ett för allt af 5,190 mark.

Elevantalet uppgick läseåren 1884—87 till resp. 45, 34 och 15.

Skolråd: detsamma som för lyceet.

Fruntimmersskolan med svenskt undervisningsspråk. Den 25 November 1885 afled lärarinnan i franska och handarbete O. Godunoff.

Från den 1 September 1886 vidtog skolans ombildning till femklassig enligt den nya lektionsplanen. Den 16 Juli 1886 förordnades Anna Amanda Nygrén att under två profår från den 1 September bestrida lärarinnetjensten i

franska språket och den 7 December 1886 utfärdades fullmakt för Aina Maria af Enehjelm å en tredje nytillkommen lärarinnetjenst i tyska och svenska språken. Den 8 Januari 1887 erhöil Helena Aivina Westling konstitutiorial å lärarinnetjensten i kalligrafii och teckning och den 2 Augusti samma år beviljades på begäran afsked åt kollegan P. P. Heinricius, som under föregående läseår åtnjutit tjenstledighet.

Skolan besöktes de tre läseåren 1884—87 af resp. 32, 23 och 18 elever. Framdeles komma lediga lärare- och lärarinnetjenster vid skolan icke att ordinariter besättas.

Skolråd: domprosten J. W. Calamnius, ordförande, lektorn J. Schwartzberg, landssekreteraren K. Fabritius samt fruarna E. Stenius och J. Therman.

Fruentimmersskolan med finskt undervisningsspråk. Jemlikt Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse den 31 Mars 1886 öfvertogs af staten från den 1 derpå följande September privata finska fruentimmersskolan med alla dess klasser och organiserades enligt faststæld lektionsplan och stat till femklassig fruentimmersskola. Under första läseåret bestredos samtliga lärare- och lärarinnetjenster af vikarier; föreståndarinnebefattningen sköttes af privatskolans förra föreståndarinna Elisabeth Ingman, som den 16 April 1887 erhöil fullmakt å tjensten med undervisningsskyldighet i handarbete, geografi och historisk läsning. Från följande läseår öfverfördes till skolan kollegerne vid indragna realskolan U. W. Telén med undervisningsskyldighet i historia, geografi och finska, O. R. W. Wallenius i matematik och fysik och B. Granit i svenska och finska språken. Till lärarinna i sång konstituerades den 24 September 1887 fru Tilta Killinen; öfriga lärarinnetjenster äro vid ingången af läseåret 1887—88 ännu icke ordinariter besatta.

Jemlikt Ecklesiastik Expeditionens ofvan åberopade skrifvelse utbetalades i länets ränteri på requisition af föreståndarinnan och emot redovisning samt i mån af behof nödiga medel till inköp af erforderliga möbler, inventarier och undervisningsmateriel. Den 21 Juni 1887 beviljades 200 mark till inredande af gymnastiksal och anskaffande af gymnastikredskap.

Elevantalet uppgick under läseåret 1886—87 till 139.

Skolråd: detsamma som för den svenskspråkiga skolan.

Joensuu.

Elementarskolan. Några förändringar i lärarepersonalen hafva under nu ifrågavarande tidrymd icke inträffat.

Skolan besöktes under de tre läseåren 1884—87 af resp. 76, 106 och 110 elever.

I Eders Kejsrerliga Majestäts nådiga bref den 21 Januari 1887 förordnades att till ifrågasatt utvidgning af Joensuu elementarskola till fullständigt lyceum

finge skridas från och med höstterminen 1889, såframt erforderliga lärarekrafter då funnes att för ändamålet tillgå, nödiga medel för läroverkets underhåll kunde, utan åsidosättande af andra angelägna statsbehof, beredas samt omständigheterna i öfrigt påkallade inrättandet af ett fullständigt klassiskt lyceum i nämnda stad; och anbefaldes Öfverstyrelsen förty att i god tid vid ingången af år 1889 inkomma med underdånigt yttrande rörande berörda omständigheter.

Skolråd: stadsläkaren A. Neovius. ordförande, häradshöfdingen K. W. Ny-stén, krigskommissarien A. Schroeder samt handlandene F. Neppenström och K. Judén.

Nikolaistad.

Lyceum. Till lediga lektorstjensten i historia, geografi och svenska befull-mäktigades den 20 April 1885 före detta lektorn doktorn J. O. I. Rancken och till lektorstjensten i religion, logik och svenska den 11 December 1886 filosofie-magistern Wilhelm Teodor Rosenqvist. Den 10 Februari 1885 utfärdades konsti-tutorial å franska språkläretjensten för kollegan i ryska språket vid lyceet, kollegiassessorn N. Hedvall. Afsked på begäran erhöi den 28 Juni 1887 lektorn Rancken.

Den 28 Maj 1885 beviljades 400 mark till kompletterande af gymnastik-redskapen och den 11 Februari 1886 1,700 mark, hvaraf 1,000 till anskaffande af nya och renovering af äldre skolmöbel samt 700 mark för ett harmonium.

Till rektor utnämndes af Kejsärliga Senaten den 20 November 1884 lek-torn K. A. E. Almberg och till prorektor har af Öfverstyrelsen förordnats lektorn Hj. Hjelt.

Lyceet besöktes 1884—85 af 228, 1885—86 af 234 och 1886—87 af 243 elever.

Skolråd: stadsläkaren C. A. Strengell, ordförande, hofrättsnotarien J. A. Rehnström, vice konsuln W. Schauman, hofrättsassessorn J. Stenbäck och borg-mästaren I. Taucher.

Realskolan. Från utgången af läseåret 1883—84, då första klassen upp-hörde, har skolans indragning successivt fortgått, så att densamma med läseåret 1887—88 helt och hållet upphör med sin verksamhet. Från den 1 September 1887 hafva kollegerne E. E. Ingman och T. O. Ilmoni öfverförts, den förre till en kollegatjenst vid fruntimmersskolan i Nikolaistad och den senare till en kollega-tjenst vid fruntimmersskolan i Åbo.

Under det sista läseåret bestrides undervisningen å den qvarstående äldre afdelningen af 4:de klassen dels af den ännu återstående lärarepersonalen dels af timlärare, för hvilket senare ändamål den 26 Maj 1887 ett anslag af 980 mark beviljades.

Elevantalet uppgick 1884—85 till 37, 1885—86 till 26 och 1886—87 till 17.

Skolråd: provincialläkaren A. E. Bodén, ordförande, handlanden C. Finnilä, målaremästaren D. Petterson, lasarettsläkaren L. Runeberg och fabriksföreståndaren A. Sandman.

Elementarskolan. Skolan öppnades den 1 September 1884 med en första klass och har sedan successivt utvidgats med en klass, så att densamma läsåret 1887—88 genom tillkomsten af en fjerde klass blir fullständig. Under första läsåret handhades undervisningen af en vikarierande kollega med undervisningsskyldighet i samtliga första klassens ämnen äfvensom tjänstförrättande lärare i sång och gymnastik. Från läsåret 1885—86 inrättades kollegatjänster i svenska och finska samt i matematik, naturalhistoria och kalligrafi med undervisningsskyldighet under första året jemväl i historia och geografi; till den förra befullmäktigades den 11 Maj 1885 filosofiemagistern Edvard Eliel Levón och till den senare den 4 December 1885 filosofiekandidaten Emil Johannes Buddén. Från läsåret 1886—87 tillkommo kollegatjänster i religion, historia och geografi samt ryska och tyska språken; å den förra erhöll filosofiemagistern Albert Alfred Gröndahl fullmakt den 2 Juli 1887, den senare har deremot tillsvidare icke kunnat ordinariter besättas. Från 1887—88 tillkommer den femte kollegatjänsten i latin och finska. Till läraretjänsten i sång konstituerades den 2 Juli 1887 Ellen Emilia Karsten och till den i kalligrafi och teckning den 9 i samma månad artisten Elias Muukka; gymnastikläraretjänsten har bestridts af vikarie.

Rektorsvården har ända från skolans början handhafts af kollegan Levón.

Elevantalet uppgick 1884—85 å en klass till 25, 1885—86 å två klasser till 38 och 1886—87 å tre klasser till 62.

Skolråd: lyceilektorn Hj. Hjelt, ordförande, handlanden F. Basilier, ingenjören H. Gummerus, bataljonsläkaren E. Pfaler och tjänstförrättande realskole-direktorn F. G. Lindforss (afgått).

Fruntimmersskolan. Kollegan i matematik och naturkunnighet J. A. Bodén afled den 18 Oktober 1885, hvarefter till denna tjänst öfverfördes från den 1 September 1887 enligt fullmakt den 30 Juli 1886, jemlikt Kejsrerliga Senatens beslut af den 17 i samma månad, kollegan vid indragna realskolan å orten E. E. Ingman.

Från den 1 September 1886 vidtog skolans ombildning till femklassig enligt den nya lektionsplanen. Till en nyinrättad lärarinetjänst i franska och handarbete befullmäktigades den 1 Mars 1887 Augusta Krook och till den nya lärarinetjänsten i teckning och kalligrafi konstituerades den 4 December 1886 Ellen Matilda Lundgrén. Afsked beviljades på begäran den 10 Maj 1887 kollegan A. F. Roos.

Den 25 November 1885 beviljades ett anslag af 2,620 mark för upprätt-

hållande af en femte klass, att utgå intill dess reorganisationen af de allmänna fruntimmersskolorna i landet blefve genomförd; den 12 September samma år ett extra anslag af 200 mark till inköp af åtskilliga nya kartor.

Skolan besöktes under de tre läseåren 1884—87 af resp. 145, 136 och 114 elever.

Skolråd: lyceilektorn J. O. I. Rancken, ordförande, lyceilektorn O. Toppe-lius, ingenjör M. von Willebrand, fruarna E. Runeberg och E. Strengell.

Kristinestad.

Elementarskolan. Från den 1 September 1884 ombildades tvåklassiga realskolan till elementarskola; undervisningen har handhafs af den förra lärare-personalen, hvarvid den ena kollegatjensten (i religion, finska och svenska) och gymnastikläraretjensten handhafs af vikarier. Rektor är fortfarande kollegan Holmberg.

Elevantalet uppgick läseåren 1884—87 till resp. 13, 17 och 22.

Skolråd: provincialläkaren A. E. Hirn, ordförande, kommerserådet O. Wen-delin, handlanden E. A. Tötterman, tullförvaltaren E. Maconi och borgmästaren K. J. Lund.

Jakobstad.

Elementarskolan. Skolan öppnades med en klass den 1 September 1884 och vid utgången af samma läseår upphörde lägre elementarskolan. Med följande läseår, då andra klassen tillkom, blef elementarskolan fullständig. Under första läseåret handhades undervisningen af en vikarierande kollega i första klassens samtliga läroämnen samt tillförordnade lärare i sång och gymnastik. Den 4 December 1885 utfärdades fullmakt å en kollegatjenst i geografi, historia, matema-tik, naturkunnighet och kalligrafi för filosofiemagistern Johan Otto Nordman och den 11 Maj 1886 för kollegan vid elementarskolan i Torneå J. A. Bergman å den andra kollegatjensten i religion, svenska och finska. Sång- och gymnastiklärare-tjensterna hafva fortfarande bestridts af vikarie.

Elevantalet utgjorde läseåren 1884—87 resp. 21, 28 och 20.

Skolråd: kontraktsprosten V. L. Helander, ordförande, stadsläkaren G. Borg och kommerserådet O. A. Malm.

Enligt Kejsrerliga Senatens resolution den 3 September 1886 erhöilo stads-fullmäktige i Jakobstad tillstånd att från den 1 i samma månad till en början under två år vid elementarskolan inrätta en privat tredje klass med samma läro-kurser, som följas i motsvarande klass vid landets fyraklassiga elementarskolor, hvarjemte den lärare, som kommunen vid nämnda klass anställer och med egna medel afönar, sedan han af Öfverstyrelsen pröfvats för uppdraget skicklig, berättigades till tjänsteårsberäkning för befordran å skolbanan.

Gamlakarleby.

Elementarskolan. Från den 1 September 1884 ombildades fyraklassiga lyceet till elementarskola; undervisningen har handhåfts af den förra lärarepersonalen. Kollegatjensten i ryska och tyska, äfvensom gymnastikläraretjensten hafva fortfarande bestridts af vikarier. Den 19 Maj 1885 utfärdades konstitutorial för folkskolläraren Anders Gustaf Nyström å läraretjensten i sång. Längre tids tjänstledighet har särskilda gånger åtnjutits af kollegan F. A. Canth.

Skolan besöktes under de tre läsåren 1884—87 af resp. 73, 71 och 59 elever.

Skolråd: stadsläkaren F. Hällström, ordförande, borgmästaren M. Jaatinen, tullförvaltaren A. Brander, apotekaren V. Alfthan och rådmannen C. Donner.

Jyväskylä.

Lyceum. Följande redan från föregående tid lediga tjänster hafva under nu ifrågavarande period blifvit besatta, nemligen: lektorstjensten i religion, logik och svenska, å hvilken fullmakt utfärdades den 9 December 1884 för lektorn vid folkskolelärare- och lärarinneseminarieret å orten Juuso Hedberg; kollegatjensten i historia, geografi, svenska och geometrisk formlära, till hvilken den 19 Maj 1885 befullmäktigades filosofiekandidaten Herman Erik Wilhelm Ekelund; kollegatjensten i matematik och naturalhistoria, å hvilken den 26 Juni 1885 filosofiemagistern Axel August Jansson erhöll fullmakt; gymnastikläraretjensten, till hvilken filosofiekandidaten Karl Viktor Hällberg tillförordnades på två profår, men derifrån på begäran erhöll afsked den 13 September 1887; sångläraretjensten, till hvilken den 19 December 1886 konstituerades kollegan M. Marttinen. Afsked beviljades den 15 Maj 1885 åt läraren i teckning L. R. Forsell, hvilken erhöll ett årligt understöd af 450 mark å extra ordinarie stat, och den 3 Augusti samma år åt kollegan i ryska språket A. G. Weilin med hel pension; till läraretjensten i teckning konstituerades den 4 December 1885 Ida Alina Weijola, som dock från den 1 September 1887 afgick till lärarinnetjensten i teckning och kalligrafi vid svenska fruntimmersskolan i Uleåborg; till kollega i ryska språket befullmäktigades den 7 December 1886 filosofiekandidaten Anders Fredrik Hassel.

Den 21 December 1885 förordnades af Öfverstyrelsen lektorn H. Hellgren till prorektor för lyceet, sedan lektorn E. F. Maconi afsagt sig denna befattning.

Den 11 Februari 1886 beviljades 474 mark till anskaffande af erforderliga nya möbler och den 4 Mars 1886 300 mark till inköp af ett harmonium; dessutom hafva mindre anslag beviljats till betäckande af uppkommen brist i skolkassan.

Egen lokal för lyceet har beredts i de af seminariets qvinliga afdelning förut begagnade, af statsverket inlösta byggnaderna. Efter verkställda ändringar och ombyggnader är lokalen fortfarande behäftad med olägenheter, i det de flesta klassrum äro för små, så att tillräcklig ventilation endast med svårighet kan åstadkommas.

Lyceet besöktes 1884—85 af 225, 1885—86 af 228 och 1886—87 af 238 elever.

Skolråd: provincialläkaren W. S. Schildt, ordförande, stadsläkaren E. Nilsson, stadspredikanten G. O. Schöneman, öfverforstmästaren A. W. von Zveygberg och doktorinnan M. Schildt.

Fruentimmersskolan. Jemlikt Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse den 31 Mars 1886 öfvertogs af staten från den 1 derpåföljande September privata fruentimmersskolan med alla dess klasser och organiserades enligt faststald lektionsplan till femklassig fruentimmersskola. Dervid uppläts af stadsfullmäktige egen lokal för skolan, hvilken lokal äfven öfvertagits af staten; densamma befinner sig i ett skick, som gör en snar och omfattande reparation nödvändig.

Under första läsåret bestredos samtliga lärare- och lärarinnebefattningar af vikarier; föreståndarinnebefattningen sköttes af privatskolans förra föreståndarinna Ida Mathilda Granath, som äfven tillsvidare kommer att dervid kvarstå. Till kollegatjensten i religion och svenska befullmäktigades kollegan vid elementarskolan i Gamlakarleby N. F. Spolander den 5 september 1887 från den 1 September 1888 och till lärarinnetjensten i franska språket den 20 Augusti 1887 Karin Palmros. Öfriga tjänster komma först under läsåret 1887—88 att ordinarie besättas.

Jemlikt Ecklesiastik Expeditionens ofvan anförda skrifvelse utbetalades i länets ränteri på requisition af föreståndarinnan och emot redovisning samt i mån af behof nödiga medel till inköp af erforderliga möbler, inventarier och undervisningsmateriel. Den 21 Januari 1887 beviljades 910 mark till anskaffande af läromateriel.

Skolan besöktes under läsåret 1886—87 af 68 elever.

Skolråd: detsamma som för lyceet.

Uleåborg.

Lyceum med svenskt undervisningsspråk. Afsked med pension beviljades den 31 December 1884 lektorn J. M. Kalm, hvarefter till lektorstjensten i latin och grekiska den 27 April 1885 befullmäktigades filosofiemagistern Gustaf Waldemar Svensson, efter hvars den 1 Januari 1887 timade frånfälle kollegan vid svenska lyceum i Åbo G. R. Törngrén den 6 Augusti 1887 erhöll fullmakt å tjensten. Till lediga kollegatjensten i matematik befullmäktigades den 10 Februari 1885 filosofiemagistern Isak Konrad Blomroos. Den 28 Oktober 1887 erhöll lektorn A. Forsnäs afsked med pension.

Lyceet besöktes under läsåret 1884—85 af 113, 1885—86 af 112 och 1886—87 af 119 elever.

Skolråd: justitieborgmästaren J. L. Pentzin, ordförande, kapellanen A. Björklund, bankokommissarien K. G. Fogelholm och handlanden J. S. Hedman.

Lyceum med finskt undervisningsspråk. Från och med läsåret 1884—85 tillkom andra klassen, hvarefter lyceet årligen utvidgats med en klass, så att vid utgången af läsåret 1886—87 uppflyttning skedde till femte klassen. Under läsåren 1884—85 och 1885—86 handhades fortfarande enligt meddelade föreskrifter undervisningen af tillslutna realskolans lärare. Vid utgången af sistnämnda läsåre afgick kollegan E. Hårdh till en kollegatjänst vid reallyceum i Helsingfors, och till en nyinrättad kollegatjänst vid lyceet i latin och finska befullmäktigades den 15 Juni 1886 filosofiemagistern Sakari Adolf Westerlund från den 1 September 1887; den samtidigt inrättade kollegatjänsten i svenska är tillsvidare obesatt. Den 7 December 1887 befullmäktigades kollegan vid förra realskolan O. W. V. Hohenthal till kollega vid finska fruntimmersskolan å orten, hvarefter vid lyceet en kollegatjänst i historia, geografi och finska är ledig att besättas. För öfrigt hafva utom realskolans lärare i teckning, sång och gymnastik tillförordnade lärare i religion och ryska varit anställda. Från och med läsåret 1887—88 tillkommer en lektor i religion och finska, som äfven undervisar i grekiska, samt en timlärare i tyska språket. Under nämnda läsåre skall första gången undervisning meddelas å en realafdelning, hvarmed början göres å 2:dra klassen; för ändamålet har den 15 Oktober 1887 ett anslag af 840 mark beviljats. För öfrigt hafva särskilda anslag utgått till anskaffande af möbler och inventarier för de successivt tillkomna klasserna.

Rektorsvården har fortfarande handhafs af realskolans rektor K. W. Dahlström.

Elevantalet utgjorde 1884—85 å två klasser 64, 1885—86 å tre klasser 93 och 1886—87 å fyra klasser 113.

Skolråd: detsamma som för svenskspråkiga lyceet.

Fruntimmersskolan med svenskt undervisningsspråk. Den 17 Augusti 1885 erhöll föreståndarinnan M. Junelius afsked med pension och den 7 December 1886 erhöll kollegan vid skolan i svenska, finska och tyska Anna Maria Fogelholm fullmakt å föreståndarinneplatsen, med undervisningsskyldighet i tyska.

Från den 1 September 1886 ombildades skolan till femklassig enligt den nya lektionsplanen. Till kollegatjänsten i svenska och finska befullmäktigades den 9 Juli 1887 filosofiemagistern Wilhelm Alexander Frigren och till lärarinna i franska den 28 Juni 1887 Bertha Augusta Langhoff. Å lärarinnetjänsten i kalligrafi och teckning erhöll den 26 April 1887 lärarinnan vid Jyväskylä lyceum I. A. Weijola konstitutorial,

Den 11 Februari 1886 beviljades 600 mark till inköp af ett lämpligt instrument för ledningen af sångöfningarna.

Skolan besöktes under de tre läseåren 1884—87 af resp. 93, 91 och 98 elever.

Skolråd: politieborgmästaren R. A. Hasselblatt, ordförande, stadsläkaren P. A. Bäckvall, landskamreraren J. G. Hortling samt fruarna R. Snellman och J. Elfving.

Fruentimmersskolan med finskt undervisningsspråk. Jemlikt Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse den 31 Mars 1886 öfvertogs af staten från den 1 derpå följande September privata finska fruentimmersskolan med alla dess klasser och organiserades enligt fastställd lektionsplan till femklassig fruentimmersskola. Skolan erhöi lokal i det för privatskolan uppförda huset och under första året handhades undervisningen af vikarierande lärare och lärarinnor, bland hvilka senare privatskolans förra föreståndarinna Angelika Wenell bestred föreståndarinnebefattningen. Å densamma utfärdades för henne fullmakt den 10 Maj 1887. Vid ingången af läseåret 1887—88 äro kollega- och lärarinnetjänsterna vid skolan ännu icke ordinariter besatta.

Uti Ecklesiastik Expeditionens ofvan anförda skrifvelse föreskrefs att i länets ränteri skulle utbetalas på requisition af föreståndarinnan och emot redovisning samt i mån af behof nödiga medel till inköp af erforderliga möbler, inventarier och undervisningsmateriel. Den 7 Oktober 1886 beviljades 150 mark till hyresersättning åt vaktmästaren och den 31 Mars 1887 800 mark till inköp af läromateriel och 700 mark för ett harmonium.

Skolan besöktes under läseåret 1886—87 af 64 elever.

Skolråd: detsamma som för föregående.

Brahestad.

Elementarskolan. Skolan öppnades den 1 September 1884 med en klass, å hvilken undervisningen i samtliga läroämnen handhades af en vikarierande kollega samt sång- och gymnastikundervisningen af tillförordnade lärare. Fullmakter utfärdades den 1 Februari 1886 för filosofiekandidaten Hugo Anselm Ingman å kollegatjänsten i religion, svenska och finska och den 15 Mars 1886 för filosofiemagistern Gustaf Adolf Wangel å kollegatjänsten i matematik, naturalhistoria, historia och geografi.

I Eders Kejsrerliga Majestäts nådiga bref den 14 Maj 1886 stadgades att skolan skulle till en början utvidgas med en provisoriskt inrättad tredje klass samt att samma stat och lektionsplan skulle vid densamma tillämpas som vid elementarskolan i Torneå, blott med den skilnad, att i stället för en tredje ordinarie en biträdande kollega anställes med samma aflöning och rätt till tilläggs-

arvode, som ordinarie kollega tillkommer. I Kejslerliga Senatens bref af samma dag förordnades att nämnda klass skulle träda i verksamhet den 1 September 1886, hvarjemte Öfverstyrelsen anbefaldes att, efter vunnen närmare erfarenhet derom, huruvida klassen befundes motsvara ett verkligt behof på orten, göra särskild underdånig framställning antingen om indragning af densamma eller om dess införande på ordinarie stat. I enlighet härmed har klassen på föreskrifven tid trädtt i verksamhet och till biträdande kollega med undervisningsskyldighet i latin, historia och geografi, förordnats filosofiekandidaten Karl Eliel Petander och, efter dennes afgang till en kollegatjenst vid elementarskolan i Sordavala, lärarekandidaten August Leonard Beyrath. Sång- och gymnastikläraretjensterna hafva fortfarande skötts af vikarier.

Den 8 Juli 1886 utanordnades från länets ränteri kostnaden för möbel och inventarier för 3:dje klassen.

Rektorsvården har handhafts af kollegan Ingman.

Skolan besöktes de tre läseåren 1884—87 af resp. 14, 19 och 29 elever.

Skolråd: filosofiedoktorn R. F. Rancken, rådmannen L. F. Leustadius och handlanden K. A. Almgren.

Kajana.

Elementarskolan. Från den 1 September 1884 vidtog realskolans ombildning till elementarskola. Från den 1 September 1887 utvidgades, jemlikt Eders Kejslerliga Majestäts nådiga bref den 24 Februari samma år, skolan med en provisoriskt inrättad tredje klass, för hvilken enahanda föreskrifter gälla som för den provisoriska tredje klassen vid elementarskolan i Brahestad.

Den 2 December 1886 afled kollegan A. Savolainen, hvarefter rektorsvården handhafts af kollegan H. A. Ticcander.

Särskilda mindre anslag hafva beviljats för upprätthållande af tredje klassen, nemligen den 26 Maj 1887 335 mark till anskaffande af möbel och 400 mark till upphyrande af rum.

Elevantalet uppgick under de tre läseåren 1884—87 till resp. 8, 16 och 22.

Skolråd: forstmästaren F. Gebhard, provincialläkaren K. E. Inberg, handlanden C. G. Bergh, rådmännen A. Rimpiläinen och A. Tervo.

Torneå.

Elementarskolan. Skolan öppnades den 1 September 1884 med en klass, hvars samtliga läroämnen öfvertagits af en vikarierande kollega; derjemte hade lärare i sång och gymnastik tillförordnats.

I Eders Kejslerliga Majestäts nådiga bref af den 26 Mars 1885 förordnades att skolan skulle utvidgas med en klass, hvarjemte stat för densamma fastställdes. Genom Kejslerliga Senatens bref af den 29 April samma år tillställdes Öfversty-

relsen i enlighet med skolordningens föreskrifter faststæld lektionsplan för treklassiga elementarskolan i Torneå att tjena till efterföljd från den 1 September 1885.

Den 4 December 1885 befullmäktigades filosofiemagistern Johan Ulrik Nordberg till kollega i matematik, naturalhistoria och kalligrafi; den 1 Februari 1886 filosofiemagistern J. A. Bergman i svenska, finska och latin; denne senare tillträdde icke tjensten, utan afgick till en kollegatjenst vid elementarskolan i Jakobstad. Den 17 September 1887 erhöil kollegan vid elementarskolan i Sordavala K. E. Petander fullmakt å en kollegatjenst i finska och svenska språken; den tredje kollegatjensten, numera förenad med undervisningsskyldighet i historia, geografi och latin, kommer under läseåret 1887--88 att ordinariter besättas. Den 18 December 1885 konstituerades språkläraren Adolf Fredrik Rökman till lärare i tyska och den 17 September 1887 till gymnastiklärare f. d. löjtnanten Viktor Emanuel Tamelander, som äfven är på prof tillförordnad rysk språklärare. Lärare-tjensten i sång har bestridts af vikarie.

Den 16 April 1886 utanordnades erforderliga medel från länets ränteri till betäckande af kostnaden för möbel och inventarier för 3:dje klassen.

Rektorsvården har sedan början af läseåret 1885—86 handhafts af kollegan Nordberg.

Skolan har under de tre läseåren 1884—87 besökts af resp. 18, 21 och 20 elever.

Skolråd: provincialläkaren G. Appelberg, apotekaren F. G. Borg, fabrikören J. Åström j:r, häradshöfding K. J. Boström och rådmannen G. A. Govenius.

III. Privata skolor.

Helsingfors.

Medelst särskilda resolutionen har Kejsrerliga Senaten beviljat tillstånd till inrättande af följande nya skolor:

Den 18 Maj 1885 erhöil lärarinnan i teckning vid realskolan i Helsingfors K. A. Pipping tillstånd att inrätta ett *lyceum för gossar och flickor*, att öppnas med en klass och derefter utvidgas till ett fullständigt läroverk med åtta klasser i öfverensstämmelse med ansökningen bilagd lektionsplan. Läroverket besöktes under läseåret 1886—87 af 24 gossar och 27 flickor.

Den 22 Maj 1886 meddelades professorerne K. G. T. Rein och friherre E. G. Palmén, i egenskap af ordförande och viceordförande i den af grundarene utsedda direktion, tillstånd att inrätta ett *för gossar och flickor gemensamt lyceum med finskt undervisningspråk*, hvilket vid följande läseårs början skulle träda i verksamhet med sin första klass och derefter årligen utvidgas med en ny, intill dess läroverket såsom nioklassigt blefve fullständigt organiseradt; detsamma besöktes 1886—87 af 35 gossar och 20 flickor.

Den 8 Maj 1886 beviljades lärarinnorna A. Langhoff, L. Eichinger och H. Winberg tillstånd att inrätta en *småbarnsskola* med hufvudsakligt syfte att förbereda flickor till inträde i svenska fruntimmersskolan, men som tillika mottoge gossar för att beredas till intagning i högre läroverk. Skolan besöktes 1886—87 af 10 gossar och 32 flickor.

Den 5 Augusti 1886 beviljades lärarinnan L. Stenbäck tillstånd att från den 1 September 1886 inrätta en *skola med tre klasser* och finskan såsom undervisningsspråk för förberedande af elever till intagning i finska fruntimmersskolan och samskolan äfvensom i finska elementarläroverket. Skolan besöktes 1886—87 af 57 gossar och 40 flickor.

Den 3 Mars 1887 erhöilo filosofiedoktorn A. Ramsay och lärarinnan A. Nordman tillstånd att inrätta en *småskola med svenskt undervisningsspråk*, i hvilken skola, hvars hufvudsyfte blefve att förbereda elever till intagning i Nya Svenska Läroverket, under tvenne eller, vid behof, tre årskurser äfven flickor komme att mottagas för att förberedas till inträde i högre läroverk.

Medels nådiga resolutioner af den 28 Maj 1885 täcktes Eders Kejserliga Majestät i nåder förurna nedannämnda skolor statsbidrag till följande belopp, nemligen:

Universitetsdocenten E. Bök för *privatlyceet i Helsingfors* 23,000 mark om året i fem års tid, räknad från den 1 September 1885, med vilkor att kostnadsfri undervisning beredes medellösa elever efter beräkning af två på hvarje klass. Elevantalet 1884—87: 163, 147 och 119.

Direktionen för privata *Nya svenska läroverket* 8,000 mark från den 1 September 1885 under följande läseår och derefter under fyra påföljande år för successivt tillkommande klasser 2,500 mark per klass, intill dess hela understödet belopp uppginge till 18,000 mark om året. Elevantalet 1884—87: 91, 130 och 160.

Skolföreståndarinnan *J. M. Sahlberg* för hennes privata *svenska fruntimmersskola* 7,000 mark om året att utgå i fem år, räknadt från den 1 September 1885 med vilkor af kostnadsfri undervisning för minst tio medellösa elever. Elevantalet 1884—87: 105, 101 och 93.

Fröken *H. Tavaststjernas* privata *svenska fruntimmersskola* 9,000 mark om året i fem års tid, räknad från den 1 September 1884, med vilkor att kostnadsfri undervisning beredes för minst tolf medellösa elever. Elevantalet 1884—87: 113, 116 och 129.

Privata *finska fruntimmersskolan* med dertill hörande fortbildnings- och lärarinneanstalt 1,000 mark för hvardera af de två lägsta och 1,600 mark för enhvar af de fem öfriga egentliga skolklasserna samt 2,000 mark för hvardera af de två fortbildningsklasserna eller tillhopa 14,000 mark om året i fem års tid från den 1 September 1885, såframt ej läroverket derförinnan blefve för statens

räkning öfvertaget, och med vilkor att minst 14 medellösa elever erhöles kostnadsfri undervisning. Skolan öfvertogs af staten från den 1 September 1886. Elevantalet 1884—86: 274 och 300.

Direktorn för privata *tyska fruntimmersskolan* F. H. Pærseh 8,500 mark om året i fem års tid, räknadt från den 1 September 1885, med vilkor ej mindre att kostnadsfri undervisning beredes medellösa elever efter beräkning af tre på enhvar af de 7 egentliga skolklasserna än äfven att undervisning i finska språket uti skolan meddelas i samma utsträckning, som angående statens fruntimmersskolor kan varda föreskrifvet. Elevantalet 1884—87: 188, 148 och 132.

Medels nådiga bref af den 16 Juli 1885 och den 27 November 1886 täcktes Eders Kejsrerliga Majestät för upprätthållande under läseåren 1885—86 och 1886—87 af privata *finska elementarläroverket* i nåder bevilja ett statsunderstöd för hvardera läseåret af 40,000 mark. Läroverket öfvertogs af staten och organiserades till normallyceum från den 1 September 1887. Elevantalet 1884—87: 275, 282 och 287.

Borgå.

Medels nådig resolution af den 28 Maj 1885 beviljades lyceilektorn J. E. Strömborg för hans privata *svenska fruntimmersskola* 2,400 mark tillskottsanslag från den 1 September 1884 under då pågående läseår samt 5,000 mark om året under derpå följande nio läseår, räknadt från den 1 September 1885, med vilkor af kostnadsfri undervisning för medellösa elever efter beräkning af tre på hvarje klass. Elevantalet 1884—87: 90, 103 och 106.

Genom Eders Kejsrerliga Majestäts nådiga resolution den 26 Mars 1887 meddelades Borgå stad tillåtelse att från följande läseårs början öfvertaga lägre elementarskolan derstädes jemte inventarier och underhålla densamma såsom en kommunens skolinrättning, hvarjemte för dess upprätthållande förunnades Borgå stad understöd af allmänna medel efter beräkning af 2,500 mark för hvardera af skolans två högre klasser med tillhoppa 5,000 mark om året, att utgå i tio års tid från den 1 September 1887.

Åbo.

Den 16 Oktober 1885 beviljade Kejsrerliga Senaten föreståndarinnan för privata finska fruntimmersskolan i Åbo *O. M. S. Lemberg* tillstånd att derstädes inrätta en *treklassig finsk skola* med syfte att förbereda såväl gossar som flickor för inträde i lärdomsskolor, och den 6 November samma år erhöles lärarinnan *M. W. Hagerlund* tillstånd att inrätta en *skola med svenskt undervisningspråk* för beredande af elever till inträde i lyceer och fruntimmersskolor.

Den 17 December 1886 förklarade Kejsrerliga Senaten privata *finska lyceet* berättigadt att för de elever, som vid detsamma afslutat fullständig kurs, utfärda

kunskapsbetyg för dimission till Alexanders-Universitetet. Genom Eders Kejsersliga Majestäts nådiga bref den 21 April 1887 förordnades att från följande läseårs början de tre då återstående högsta klasserna af det privata finska lyceet skulle af staten på en gång öfvertagas för att gemensamt med de fem klasser, hvartill statslyceet då hunnit utvecklas, bilda ett fullständigt åttaklassigt lyceum. Elevantal 1884—87: 132, 122 och 99.

Medels nådig resolution den 28 Maj 1885 erhöll privata *finska fruntimmersskolan* ett årligt understöd af 4,000 mark i fem års tid från den 1 September 1885 och enligt af Kejsersliga Senaten den 29 April 1887 meddeladt tillstånd har skolan utvidgats med en femte klass. Dess elevantal utgjorde 1884—87: 43, 48 och 65.

För den af skolföreståndarinnan *N. A. Ringbom* omhänderhafda privata *svenska fruntimmersskola* beviljades genom nådig resolution den 28 Maj 1885 ett årligt understöd af 4,600 mark i tio års tid från den 1 September samma år, med vilkor att minst tolf medellösa elever åtnjuta kostnadsfri undervisning. Elevantalet 1884—87: 149, 136 och 111.

Likaledes genom nådig resolution den 28 Maj 1885 erhöll skolföreståndarinnan *A. Heurlin* för sin privata *svenska fruntimmersskola* 1,600 mark om året i tio år från den 1 September samma år, med vilkor af kostnadsfri undervisning för minst fem medellösa elever. Elevantalet 1884—87: 66, 77 och 76.

Den 29 Mars 1885 tilldelade Kejsersliga Senaten föreståndarinnan för publika fruntimmersskolan i Åbo *W. Gripenberg* ett tillskott af 1,000 mark till det förut till samma belopp beviljade statsbidraget, för upprätthållande under läseåret 1885—86 af den af föreståndarinnan Gripenberg inrättade *fortsättningsklass*.

Den 1 Juni 1885 meddelade Öfverstyrelsen lärarinnorna *A. Ekman* och *H. Hertzberg* tillstånd att öfvertaga en af kollegan *H. Kajanus* inrättad privat *förberedande skola*.

Björneborg.

Medels nådig resolution den 28 Maj 1885 beviljades privata *finska lyceet* ett statsunderstöd att utgå för läseåret 1885—86 med 9,000 mark, och för derpå följande fyra läseår med 12,000 mark om året, med vilkor att elevavgifterna vid läroverket ej finge understiga det belopp, som för statens lyceer är föreskrifvet. Detta understöd höjdes från den 1 September 1885, jemlikt Eders Kejsersliga Majestäts nådiga resolution den 21 Januari 1887, till 4,000 mark under fem år för enhvar af lyceets fyra klasser, hvilka då motsvarade de fyra högsta klasserna i statens lyceer och voro afsedda att utgöra fortsättningsklasser till finska elementarskolan å orten. Genom skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen af samma dag meddelades Öfverstyrelsen, att Eders Majestät bemyndigat Senaten att inom utgången af nämnda tids förlopp till Eders Majestät inkomma med särskild fram-

ställning derom, huruvida läroverkets öfvertagande af staten vid denna tidpunkt kunde vara af förhållandena påkalladt. Den 2 December 1886 erhöll läroverket rättighet att dimittera elever till Universitetet. Elevantal 1884—87: 95, 79 och 78.

Genom nådig resolution den 28 Maj 1885 beviljades *svenska fruntimmersskolan* 6,000 mark om året i tio år, räknadt från den 1 September 1884, med vilkor af kostnadsfri undervisning för medellösa elever efter beräkning af två på hvarje klass. Elevantal 1884—87: 48, 51 och 51.

Likaledes genom nådig resolution den 28 Maj 1885 erhöll *finska fruntimmersskolan* ett understöd af 6,000 mark om året i tio år från den 1 September 1885, med vilkor af kostnadsfri undervisning åt medellösa elever efter beräkning af tre på hvarje klass. Den 22 Juni 1886 meddelade Kejsrerliga Senaten tillstånd till skolans utvidgande med två förberedande klasser, gemensamma för gossar och flickor och afsedda att förbereda eleverna till intagning i läroverk med finskt undervisningspråk. Elevantal 1884—87: 82, 88 och 84.

Tavastehus.

Medelst nådig resolution den 28 Maj 1885 beviljades privata *finska fruntimmersskolan* ett understöd af 8,000 mark om året i tio års tid, räknadt från den 1 September 1884, med vilkor af kostnadsfri undervisning för tre medellösa elever på hvarje klass. Elevantal 1884—87: 103, 114 och 179.

Skolföreståndarinnan *E. Savonius* erhöll äfvenledes genom nådig resolution af samma dag ett årligt understöd af 5,000 mark, att utgå från den 1 Januari 1886 till den 1 September 1891, med vilkor att kostnadsfri undervisning beredes medellösa elever efter beräkning af två på hvarje klass. Elevantal 1884—87: 83, 89 och 79.

Tammerfors.

Den 10 Juni 1886 beviljade Kejsrerliga Senaten kollegan O. R. Borg tillstånd att inrätta en *skola med två klasser* i och för förberedande af såväl gossar som flickor till inträde i landets *finskspråkiga* lyceer och fruntimmersskolor.

Medels nådig resolution den 28 Maj 1885 erhöillo kollegerne J. Stolpe och F. E. Jernberg för deras privata *svenska fruntimmersskola* 5,000 mark om året i tio år, räknadt från den 1 September 1885, med vilkor af kostnadsfri undervisning för medellösa elever efter beräkning af tre på hvarje klass. Elevantal 1884—87: 56, 50 och 46.

Medels nådig resolution den 8 Oktober 1885 beviljades för *finska fruntimmersskolan* understöd efter beräkning af 800 mark för hvardera af skolans två lägre och 1,200 mark för enhvar af dess fyra högre klasser, att utgå från den 1 September 1885 i fem års tid, under läsåret 1885—86 för tre klasser med tillhoppa 2,800 mark, hvarefter understödets belopp för de successivt tillkommande

nya klasserna för hvarje läseår höjes med 1,200 mark, intill dess detsamma uppgår till 6,400 mark om året, med vilkor att kostnadsfri undervisning beredes medellösa elever efter beräkning af tre på hvarje i verksamhet varande klass. Elevantal: 43, 54 och 78.

Wiborg.

Den 4 Mars 1886 erhöles af Kejsersliga Senaten privatlärarinnorna S. E. Qvist och H. K. Lilius tillstånd att inrätta en *treklassig skola* för beredande af elever till inträde i publika *svenska* läroverk, och den 17 Juli 1886 föreståndarinnan för finska fruntimmersskolan A. Renfors och lärarinnan E. Winter att inrätta en *barnskola* med syfte i främsta rummet att förbereda elever till nämnda fruntimmersskola men hvarest äfven minderåriga gossar mottoges.

Medels nådig resolution den 27 Mars 1885 beviljades direktionen för privata *finska fruntimmersskolan*, räknadt från den 1 September 1884 och intill dess en finsk fruntimmersskola kunde varda på statsverkets bekostnad i Wiborgs stad inrättad eller den privata skolan af staten öfvertagen, dock ej under längre tid än högst fem år, ett statsbidrag af inalles 5,500 mark om året. Från den 1 September 1886 öfvertogs skolan af staten. Elevantalet 1884—86: 72 och 67.

Den 28 Maj 1885 beviljades i nåder åt skolföreståndarinnan *I. Behm* för hennes privata *tyska fruntimmersskola* 3,000 mark om året i fem års tid, räknadt från den 1 September 1885, med vilkor af kostnadsfri undervisning för minst fem medellösa elever. Sedan skolan omorganiserats från femklassig till fyra klassig med åttaårig kurs, biföll Kejsersliga Senaten, jemlikt Ecklesiastik Expeditionens skrivelse den 10 Februari 1887, att, då upplyst blifvit att skolan, oaktadt förenämnda inskränkning i klassantalet, icke i väsentlig mån komme att förändra läroplan eller förminska undervisningskurserna, fru Behm fortfarande finge åtnjuta det henne nådigst beviljade anslag af 3,000 mark. Elevantal 1884—87: 75, 71 och 61.

Fredrikshamn.

Den 28 Maj 1885 beviljades i nåder för *privata flickskolan i Fredrikshamn* ett statsunderstöd af 6,000 mark om året i fem år, räknadt från den 1 September 1884. Elevantal 1884—87: 44, 39 och 32.

Samma dag beviljades direktionen för *privata svenska reallyceet i Fredrikshamn* i fem år 14,000 mark för läseåret 1885—86 och derefter årligen 3,000 mark för hvarje successivt tillkommande klass, intill dess hela understödet för läroverket såsom sjukklassigt uppginge till 20,000 mark om året med vilkor att kostnadsfri undervisning beredes medellösa elever efter beräkning af två på hvarje klass. Elevantal 1884—87: 68, 65 och 66.

Sordavala.

Den 28 Maj 1885 beviljades i nåder skolföreståndarinnan *H. E. Fabritius* för hennes privata *finska fruntimmersskola* 4,000 mark om året i fem år, från den 1 September 1885, med vilkor att kostnadsfri undervisning beredes medellösa elever efter beräkning af tre på hvarje klass. Elevantal 1884—87: 64, 48 och 41.

Kotka.

Den 4 Mars 1886 meddelade Kejslerliga Senaten lärarinnan Aina Henrikson, hvilken den 1 September 1885 i Kotka stad öppnat en fruntimmersskola med svenskt undervisningsspråk, afsedd att utvidgas till ett läroverk med fyra klasser, äfvensom en förskola för förberedande af barn af hvaradera könet till intagning i landets lärdomsskolor, att fortsätta med dessa läroanstalters verksamhet. Elevantal 1885—87: 24 och 42.

S:t Michel.

Den 7 Juni 1887 meddelade Kejslerliga Senaten kontraktsprosten K. J. G. Sirelius, lyceilektorn A. G. Borg, kollegan H. Rikberg med flere tillstånd att från början af derpå följande September månad öppna en *skola med finskt undervisningsspråk* för förberedande af såväl gossar som flickor till inträde i landets lyceer och fruntimmersskolor.

I nådig resolution den 28 Maj 1885 beviljades för privata *finska fruntimmersskolan* 5,750 mark under läsåret 1885—86 och under derpå följande fyra läseår 7,000 mark om året, med vilkor att kostnadsfri undervisning beredes medellösa elever efter beräkning af tre på hvarje klass. Elevantal 1885—87: 68 och 63.

Medels nådig resolution den 16 September 1886 förhöjdes statsunderstödet för den af fröknarna Alina och Alexandra Antell underhållna *svenska fruntimmersskola* (och småbarnsskola) från 6,000 till 7,000 mark att från den 1 September 1886 utgå i fem års tid med vilkor att minst 16 medellösa elever i skolan åtnjuta kostnadsfri undervisning. Elevantal 1884—87: 80 flickor och 27 gossar; 69 flickor och 24 gossar; 66 flickor och 30 gossar.

Heinola.

För den af kollegerne K. W. Boisman och P. N. Chrons omhänderhafda privata *fruntimmersskola med svenskt undervisningsspråk* beviljades i nåder den 28 Maj 1885 ett statsunderstöd af 3,000 mark om året under fem år, räknadt från den 1 September 1884, med vilkor att kostnadsfri undervisning beredes medellösa elever efter beräkning af två på hvarje klass. Elevantal: 1884—87: 50, 41 och 31.

Nyslott.

Medels nådig resolution den 31 Juli 1885 beviljades föreståndarinnan A. M. Harlin för hennes privata *svenska fruntimmersskola* 2,500 mark om året i fem år från den 1 September 1886 till den 1 September 1891, med vilkor att minst tio medellösa elever erhålla kostnadsfri undervisning. Elevantal 1884—87: 57, 62 och 55.

Kuopio.

Genom Kejserliga Senatens resolution den 12 November 1886 erhöll lärarinnan B. Stenius ansökt tillstånd att fortfarande upprätthålla den af henne inrättade *förberedande skola* för gossar och flickor.

I nådig resolution af den 19 Juni 1885 förordnade Eders Kejserliga Majestät, att, enär ifrågasatt blifvit, huruvida *svenska lyceet i Kuopio*, i anseende till dess dittillsvarande ringa elevantal, motsvarade ett verkligt behof, statsunderstödet för läroverket skulle för nästföljande läseår beräknas för andra till och med högsta klassen och derefter successivt minskas med beloppet för en klass årligen, intill dess hela anslaget blifvit indraget, samt utgå till belopp af 2,500 mark för andra klassen och 4,000 mark för hvarje af de högre klasserna sålunda, att de två afdelningarna af 7:de klassen icke finge räknas såsom skilda klasser, innan de blifvit till sådana ombildade. Derjemte underrättades Öfverstyrelsen i skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen af samma dag att Eders Kejserliga Majestät åt Senaten öfverlemnade, att derest det skulle visa sig, att de lägre klasserna vid läroverket äfven efter statsbidragets indragning komme att fortbestå och erhöle ett tillräckligt antal elever, taga denna omständighet i öfvervägande, i händelse fråga uppstode om ytterligare anslag för ifrågavarande läroverk. Den 14 Januari 1886 biföll Kejserliga Senaten till gjord ansökning derom, att lyceet i enlighet med en läroplan, som komme att uppgöras i närmaste öfverensstämmelse med den för landets reallyceer fastställda, finge efter hand, räknadt från följande läseårs början, med en klass i sender ombildas till åttaklassigt *reallyceum*, *afsedt för såväl gossar som flickor*, och med svenskt undervisningsspråk. Den 3 September 1886 beviljades lärarne vid lyceet, efter den från läseårets början vidtagna successiva omorganisationen, fortfarande samma rätt till tjensteårsberäkning, som enligt Kejserliga Senatens resolution den 9 September 1874 varit vid läroverket anstälde lärare tillerkänd, hvarjemte Kejserliga Senaten biföll dertill, att den rätt att dimittera elever till Universitetet, som läroverket redan innehade, fortfarande finge bibehållas, likväl sålunda, att nämnda dimissionsrätt skulle vara begränsad till sådana elever, som till inträde vid Universitetet äro eller varda berättigade. Elevantal 1884—87: 60, 55 och 68 (hvaraf 8 flickor).

Medels nådig resolution den 12 Februari 1885 fann Eders Kejserliga Majestät godt tillåta ej mindre att statsbidraget för privata *finska fruntimmersskolan*

från den 1 September 1884 höjdes till det högsta belopp, som privata läroverk för flickor, enligt nådig kungörelse den 11 December 1884, kunna erhålla, eller 2,000 mark för de högre och 1,000 mark för de lägre klasserna, att till dessa förhöjda belopp utgå intill dess en statens fruntimmersskola med finskt undervisningsspråk kan varda i Kuopio stad inrättad eller den privata skolan af staten öfvertagen, dock ej under längre tid än högst tio år, än äfven att vid beräklandet af stadsunderstödet första och andra klasserna må betraktas såsom lägre och de tre öfriga såsom högre klasser. Från den 1 September 1886 öfvertogs skolan af staten. Elevantal 1884—86: 142 och 151.

Joensuu.

För privata *finska fruntimmersskolan*, som förestås af kollegan J. M. Alo-pæus, beviljades i nåder den 31 Juli 1885 ett statsbidrag af 3,200 mark om året i fem år från den 1 September 1885 med vilkor att kostnadsfri undervisning beredes medellösa elever efter beräkning af tre på hvarje klass. Elevantal 1884—87: 57, 57 och 52.

Nikolaistad.

Den 26 Mars 1887 meddelade Kejsrerliga Senaten tillstånd åt lärarinnan vid fruntimmersskolan i Nikolaistad A. Krook att inrätta och så länge sådant utan hinder af hennes innehafvande skoltjenst ske kunde, upprätthålla en fyra-klassig *förberedande skola*, afsedd att bereda gossar och flickor till inträde vid landets lyceer och fruntimmersskolor.

I nådig resolution den 27 Mars 1885 fann Eders Kejsrerliga Majestät godt icke allenast åt direktionen för privata *finska lyceet* från den 1 September 1884 för läroverkets upprätthållande förut statsunderstöd till det högsta belopp nådiga kungörelsen den 11 December 1884 medgifver, eller 4,000 mark för högre och 2,500 mark för lägre klasser, att utgå intill dess de i läroverket nu inskrifna elever genomgått detsamma och blifvit derifrån utdimitterade, eller under förloppet af sju läseår, utan äfven att tillåta, det finge vid understödets beräkande de klasser, som motsvara de två lägsta klasserna vid statens lyceer och fyra-klassiga elementarskolor, betraktas såsom lägre och de öfriga klasserna såsom högre klasser; i följd deraf komme understödets belopp att för läseåret 1884—85, då läroverket bestod af fyra klasser, motsvarande klasserna II—V i statens klassiska lyceer, uppgå till inalles 14,500 mark samt derefter till 4,000 mark för hvarje högre klass, intill dess klassen genom elevernas uppflyttning och dimission till Universitetet blefve obehöflig. Den 12 Juli 1887 förklarade Kejsrerliga Senaten läroverket berättigadt att för de elever, som vid detsamma afslutat fullständig kurs, utfärda kunskapsbetyg till Alexanders-Universitetet. Elevantal 1884—87: 77, 69 och 56.

Kristinestad.

Den 18 Februari 1886 meddelade Kejsrerliga Senaten tillstånd åt privatlärarinnan L. S. Holmudd att från den 1 September 1886 inrätta en *tvåklassig skola* för beredande af elever till inträde i fruntimmers- och elementarskolor.

Den 28 Maj 1885 förunnades i nåder för privata *svenska fruntimmersskolan* ett statsunderstöd af 4,600 mark om året i fem års tid, räknadt från den 1 September 1884, med vilkor af kostnadsfri undervisning för medellösa elever efter beräkning af två på hvarje klass. Elevantal 1884—87: 45, 40 och 43.

Nykarleby.

Den 28 Maj 1885 förunnades seminariidirektorn F. W. Sundvall och lektorn E. G. Hedström för privata *svenska fruntimmersskolan* ett understöd af 1,800 mark om året, att utgå från den 1 Januari 1885 intill den 1 September 1890, med vilkor att minst fem medellösa elever erhålla kostnadsfri undervisning. Elevantal 1884—87: 17, 16 och 21.

Jakobstad.

Den 3 September 1886 meddelade Kejsrerliga Senaten stadsfullmäktige i Jakobstad tillstånd att från den 1 i samma månad till en början under två år vid tvåklassiga *elementarskolan* derstädes inrätta en privat *tredje klass* med samma lärokurser, som följas i motsvarande klass vid landets fyraklassiga elementarskolor, hvarjemte den lärare, som kommunen vid klassen anställde och med egna medel aflönade, sedan han af Öfverstyrelsen pröfvats för uppdraget skicklig, förklarades berättigad till tjensteårsberäkning för befordran å skolbanan.

Den 28 Maj 1885 beviljades i nåder skolföreståndarinnan I. Björkman för hennes privata *svenska fruntimmersskola* ett understöd af 2,400 mark om året i fem år från den 1 September 1885, med vilkor af kostnadsfri undervisning för medellösa elever efter beräkning af två på hvarje klass. Elevantal 1884—87: 29, 30 och 30.

Gamlakarleby.

Den 23 Mars 1885 öfverfördes af Öfverstyrelsen på enkefru M. Wallin tillståndet att hålla och förestå den *fruntimmersskola*, som sedan 1859 omhänderhaftas af föreståndarinnan O. Kyntzell, och, jemlikt Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse den 23 Januari 1886, tillät Kejsrerliga Senaten att det för skolan förut beviljade anslag om 600 mark, som efter fröken Kyntzells afgang vid slutet af vårterminen 1884 indragits, ånyo från den 1 April 1885 till fru Wallin utbetaltes på enahanda vilkor, som den förra föreståndarinnan åtnjutit detsamma. Elevantal 1884—87: 14, 20 och 23.

Jyväskylä.

Den 22 Maj 1886 meddelade Kejslerliga Senaten kollegerne H. E. W. Ekelund och A. A. Jansson tillstånd att inrätta en *tvåklassig förberedande samskola* med *finskt* undervisningsspråk, i hvilken undervisning skulle meddelas i religion, de båda inhemska språken, geografi, aritmetik, kalligrafi, handarbete, sång och gymnastik till det omfång som fordras för inträde i lyceum eller fruntimmersskola samt fortgå årligen från den 10 September till den 15 December och från den 1 februari till den 20 maj under 22 timmar i veckan.

I nådig resolution den 28 Maj 1885 förunnades *finska fruntimmersskolan* ett understöd af 4,000 mark under läsåret 1884—85 och derefter och intill dess en statens fruntimmersskola kunde varda å orten inrättad eller den privata skolan af staten öfvertagen, dock ej under längre tid än högst tio år, 5,000 mark om året med vilkor att sexton medellösa elever åtnjöte kostnadsfri undervisning. Skolan öfvertogs af staten från den 1 September 1886. Elevantal 1884—86: 51 och 55.

Uleåborg.

Den 20 Mars 1885 meddelade Kejslerliga Senaten lektorn vid svenska lyceum M. Rosendahl och t. f. lektorn vid samma läroverk S. A. Westerlund tillstånd att inrätta och med tillhjälp äfven af andra lärarekrafter hålla en *skola, som förbereder elever till ortens finska lyceum och fruntimmersskola*. Elevantal 1886—87: 40 gossar och 33 flickor.

Den 3 December 1885 meddelade Kejslerliga Senaten enkeöfverstinnan S. Gahmberg och lektorn G. W. Svensson Andersin tillstånd att inrätta en *skola med svenskt undervisningsspråk för beredande af elever till inträde i lyceer och fruntimmersskolor*. Elevantal 1886—87: 17 gossar och 20 flickor.

Jemlikt Ecklesiastik Expeditionens skrifvelse den 19 December 1884 förklarades direktionen för privata *finska lyceet* berättigad att på grund af nådig resolution den 22 Februari 1883, enligt hvilken statsunderstöd beviljats till belopp af 4,000 mark för hvarje tillkommande klass, äfven åtnjuta dylikt understöd för en åttonde klass. Lyceet har från början af läsåret 1883—84 årligen minskats med en klass och bestod 1886—87 af de fyra högsta klasserna. Elevantal 1884—87: 139, 104 och 88.

Medels nådig resolution den 31 Juli 1885 beviljades för *finska fruntimmersskolan* en förhöjning af det dittills varande statsbidraget 5,000 mark, som från den 1 September 1881 i tio år beviljats skolan med vilkor af kostnadsfri undervisning för minst tio elever, till 6,800 mark om året att utgå från den 1 September 1884, intill dess en finsk fruntimmersskola kunde varda på statsverkets bekostnad i Uleåborgs stad inrättad eller den privata skolan af staten öfvertagen, dock ej för längre tid än som för det förra statsunderstödet bestämts.

Skolan öfvertogs af staten från den 1 September 1886. Elevantal 1884—86: 65 och 69.

Brahestad.

Medels nådig resolution den 28 Maj 1885 beviljades direktionen för privata *fyraklassiga läroverket med svenskt undervisningsspråk* ett statsunderstöd af 4,000 mark om året, att utgå i tio års tid från den 1 September 1884, med vilkor att kostnadsfri undervisning lemnas åt medellösa elever efter beräkning af två på hvarje klass. Elevantal 1884—87: 16 gossar och 31 flickor, 16 gossar och 31 flickor, 16 gossar och 23 flickor.

Kajana.

Den 13 November 1885 beviljades i nåder skolföreståndarinnan J. Bergh för hennes privata *fruntimmersskola med finskt undervisningsspråk* ett statsunderstöd af 3,000 mark om året att, räknadt från den 1 September 1885, utgå i fem års tid och med vilkor att minst åtta medellösa elever i skolan erhålla kostnadsfri undervisning. Elevantal 1884—87: 29, 35 och 34.

Under de tre läseåren 1884—87 har tillstånd meddelats till inrättande af 2 *lyceer för gossar och flickor*, hvartdera i Helsingfors, det ena med svenskt och det andra med finskt undervisningsspråk, och af 1 *fruntimmersskola* med svenskt undervisningsspråk (Kotka) samt af 15 *förberande skolor*, af hvilka 7 med svenskt och 8 med finskt undervisningsspråk. Dimissionsrätt till Universitetet har beviljats privata finska lyceerna i Björneborg och Uleåborg samt svenska reallyceet i Kuopio.

Elevernas antal i de privata läroverken utgjorde, såvidt uppgifter derom till Öfverstyrelsen ingått:

	Gossar.	Flickor.	Modersmål,	
			svenskt.	finskt.
1884—85	1,538.	2,703.	2,458.	1,660.
1885—86	1,487.	2,790.	2,476.	1,656.
1886—87	1,511.	2,151.	2,378.	1,349.

Helsingfors den 3 Februari 1888.

L. Lindelöf.

C. G. Estlander.
Alex. Streng.

G. Frosterus.

Karl Synnerberg.

Carl Svibergson.